

**Uchwała Nr VI/42/2019
Rady Gminy Karniewo
z dnia 21 maja 2019r.**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 506) art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 1508 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Karniewo.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Beata Krystyna Jackowska

Załącznik do Uchwały Nr VI/42/2019

Rady Gminy Karniewo
z dnia 21 maja 2019 roku

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Karniewo
na lata 2019-2030

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
1. PODSTAWY PRAWNE	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE.....	7
II. ANALIZA I DIAGNOZA	13
1. POWIERZCHNIA I POŁOŻENIE GMINY	13
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ.....	13
3. DEMOGRAFIA.....	14
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA.....	16
5. GOSPODARKA	17
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	18
7. EDUKACJA I KULTURA	19
8. OCHRONA ZDROWIA.....	23
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	27
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	29
11. POMOC SPOŁECZNA	31
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	40
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	42
14. BEZROBOCIE	47
15. BEZDOMNOŚĆ.....	51
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	52
17. SYTUACJA DZIECKA.....	59
18. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	63
19. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	65
20. RÓWNOŚĆ SZANS KOBIEC I MĘŻCZYŹN	68
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	72
III. PROGRAMOWANIE	81
1. MISJA.....	81
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	82
3. MIERNIKI REALIZACJI CELÓW, PROGNOZA ZMIAN	91
4. RAMY FINANSOWE	95
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA	96
6. PROGRAMY I PROJEKTY	96
UWAGI KOŃCOWE.....	97

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo został przygotowany na lata 2019-2030. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzona na potrzeby opracowania dokumentu strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także na analizie ankiet skierowanych do mieszkańców (liderzy lokalni, losowo wybrani mieszkańcy) i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

W ramach diagnozy analizie poddano takie obszary, jak: demografia; infrastruktura techniczna; komunikacja i transport; gospodarka; zasoby i warunki mieszkaniowe; edukacja i kultura; ochrona zdrowia; sport, rekreacja i turystyka; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna; sektor pozarządowy; bezrobocie; bezdomność; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie; sytuacja dziecka; sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych oraz równość płci.

Badania ankietowe

Przeprowadzone badania ankietowe dotyczyły sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej w gminie byli losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 16 anonimowo wypełnionych arkuszy ankiet.

Wśród respondentów było 56,25% kobiet i 43,75% mężczyzn. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 56-65 lat (31,25%). Następnie reprezentowane były grupy wiekowe 36-45 lat (25,00%) i 46-55 lat (18,75%). Najmniej liczne grupy stanowiły ex aequo osoby w wieku 20-25 lat, 26-35 lat oraz osoby w wieku powyżej 65 lat (po 6,25%) i tyle samo respondentów nie określiło swojej grupy wiekowej. Pod względem czasu zamieszkiwania w gminie najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (81,25%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 1 roku do 15 lat (12,50%) oraz osoby mieszkające w gminie od 30 lat (6,25%). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwięcej badanych posiadało wykształcenie średnie (50,00%). Kolejną grupę

stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (37,50%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (12,50%). Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
16	kobiety (56,25%)	20-25 lat (6,25%)	od urodzenia (81,25%)	wyższe (37,50%)
		26-35 lat (6,25%)		
		36-45 lat (25,00%)	od 1 roku do 15 lat (12,50%)	średnie (50,00%)
	46-55 lat (18,75%)			
	mężczyźni (43,75%)	56-65 lat (31,25%)	od 30 lat (6,25%)	zasadnicze zawodowe (12,50%)
		powyżej 65 lat (6,25%)		
		brak deklaracji (6,25%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wzięło udział także 16 osób, z których 56,25% stanowiły kobiety, a pozostałe 43,75% stanowili mężczyźni. Wśród respondentów najliczniej reprezentowane były ex aequo grupy wiekowe 36-45 lat i 56-65 lat (po 31,25%). Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku 46-55 lat (18,75%). Najślabiej reprezentowane były ex aequo grupy osób w wieku 20-25 lat, 26-35 lat i pow. 65 lat (po 6,25%).

Jeśli chodzi o wskaźnik czasu zamieszkiwania, najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (81,25%). Kolejną grupę stanowiły osoby mieszkające w gminie od roku do 30 lat (18,75%). Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem średnim (50,00%). Następną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (37,50%), pozostałe 12,50% badanych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
16	kobiety (56,25%)	20-25 lat (6,25%)	od urodzenia (81,25%)	wyższe (37,50%)

		26-35 lat (6,25%)		
		36-45 lat (31,25%)		średnie (50,00%)
		46-55 lat (18,75%)		
	mężczyźni (43,75%)	56-65 lat (31,25%)	od roku do 30 lat (18,75%)	zasadnicze zawodowe (12,50%)
		powyżej 65 lat (6,25%)		

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Struktura dokumentu strategii

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, która zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, i **programową**, która zawiera założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń oraz określony został czas realizacji wyznaczonych działań. Ponadto przedstawione zostały wskaźniki monitoringowe, ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ również takie akty prawne, jak w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 217);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2019 r. poz. 409);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2018 r. poz. 755 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2092);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r., poz. 1832 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”

- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020 (WRF)

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi (Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020), które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020

(PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, będzie wspierał innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze”

Nadrzędnym celem Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku jest spójność terytorialna, rozumiana jako „zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie”, czego skutkiem z założenia ma być poprawa jakości życia mieszkańców.

Celem głównym wynikającym ze Strategii, mającym za zadanie realizację określonej w niej wizji jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie. Priorytetowym celem strategicznym jest „Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym”.

Drugi ramowy cel strategiczny to „wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”, który dla swej realizacji będzie potrzebował wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu, upowszechnienia kultury i twórczości, kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej, wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego, a także wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest dokumentem wdrażanym i realizowanym na poziomie regionalnym. Program był tworzony w oparciu o zapisy zawarte w przedstawionym przez Komisję Europejską „pakiecie legislacyjnym” dla polityki spójności na lata 2014-2020 oraz o zapisy wynikające z Projektu Umowy Partnerstwa.

Celem głównym programu jest „inteligentny i zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy”, który realizowany jest przy pomocy trzech założonych celów strategicznych:

1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach.
2. Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.
3. Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu.

W ramach programu przewiduje się dziesięć merytorycznych osi priorytetowych oraz jedną oś dedykowaną działaniom w zakresie pomocy technicznej. Podstawą do wyznaczenia obszarów wsparcia dla dwufunduszowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest przede wszystkim Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze, a także ustalenia przyjęte w projekcie aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest dokumentem określającym działania zmierzające do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu. Dokument w swej istocie ma dążyć do spójności z regionalnymi dokumentami strategicznymi oraz programowymi i stanowić narzędzie do realizacji aktywnej polityki społecznej Mazowsza. Misją samorządu w zakresie polityki społecznej na lata 2014-2020 jest włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza, zaś celem strategicznym „wzmocnienie kapitału ludzkiego do aktywności, samodzielności i integracji społecznej”.

Misja przewidziana w strategii ma być realizowana w trzech obszarach:

- I. Obszar: Regionalne polityki publiczne z wyodrębnionymi programami wojewódzkimi dla zidentyfikowanych problemów społecznych.
Cel: Rozwój zintegrowanego systemu realizacji polityk publicznych dla strategicznego zarządzania polityką społeczną Regionu.
- II. Obszar: Regionalne polityki publiczne bez wyodrębnionych programów wojewódzkich dla zidentyfikowanych problemów społecznych.
Cel: Wzmocnienie inkluzji społecznej poprzez realizację działań profilaktycznych i aktywizujących.
- III. Obszar: Nowe regionalne polityki publiczne dla rozwoju województw.

Cel: Poprawa dostępności, integracji i jakości usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym przy zwiększonym udziale organizacji pozarządowych w realizacji zadań polityki społecznej Regionu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Makowskim na lata 2011-2018

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Makowskim na lata 2011-2018 jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju wyznaczonych obszarów polityki społecznej na terenie powiatu makowskiego oraz podejmowanie racjonalnych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia określa w szczególności kierunki działań dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wskazywania szans osobom niepełnosprawnym, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy problemów społecznych w powiecie makowskim, zebraniu informacji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej oraz analizie otaczających warunków i głównych problemów polityki społecznej, ustalono kierunek polityki społecznej oraz poniżej przedstawione cele strategiczne.

Cel strategiczny 1. Aktywizacja lokalnego rynku pracy.

Cel strategiczny 2. Podejmowanie działań na rzecz rodzin i osób żyjących w ubóstwie z uwzględnieniem inicjatyw zmierzających do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny 3. Podniesienie świadomości edukacyjno-kulturalnej społeczeństwa.

Cel strategiczny 4. Ograniczenie skali problemu uzależnień i promowanie zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny 5. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny 6. Zaspokojenie potrzeb osób starszych w zakresie opieki i wsparcia oraz zapobieganie wycofaniu się z życia społecznego.

Strategia Rozwoju Gminy Karniewo na lata 2016-2025

Strategia Rozwoju Gminy Karniewo na lata 2016-2025 określa kierunek rozwoju gminy, identyfikuje problemy wpływające negatywnie na jej rozwój oraz wskazuje zadania, które należy zrealizować, aby rozwiązać te problemy. Wszystkie zadania inwestycyjne podzielone zostały na cztery obszary: infrastrukturę techniczną, turystykę, rolnictwo

i przedsiębiorczość oraz kapitał społeczny. Każdy z wymienionych obszarów posiada swój cel strategiczny, któremu podlegają cele operacyjne, a im odpowiadają poszczególne zadania. Celem strategicznym obszaru 1 jest rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości życia mieszkańców, obszar 2 – zwiększenie atrakcyjności turystyczno-krajobrazowej gminy Karniewo, obszar 3 – rozwój rolnictwa i poprawa atrakcyjności inwestycyjnej oraz obszar 4 – rozwój kapitału ludzkiego. Ponadto głównie zamierzenia inwestycyjne w gminie dotyczą gospodarki wodnej i ściekowej, infrastruktury drogowej i ochrony atmosfery.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. POWIERZCHNIA I POŁOŻENIE GMINY

Gmina Karniewo jest gminą wiejską położoną w środkowo-północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie makowskim. Zajmuje powierzchnię 129 km² i jest jedną z dziesięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Gmina Karniewo graniczy z ośmioma gminami wchodzącymi w skład powiatu makowskiego, przasnyskiego, ciechanowskiego i pułtuskiego: od zachodu – z gminą Gołymin-Ośrodek, od północy – z gminami Krasne i Płoniawy-Bramura, od wschodu – z gminami Czerwonka, Szelków i miastem Maków Mazowiecki, a od południa – z gminami Pułtusk i Gzy.

W skład gminy wchodzi 36 sołectw: Baraniec, Byszewo, Byszewo-Wygoda, Chrzanowo-Bronisze, Chełchy Iłowe, Chełchy-Chabdzyno, Chełchy Działy, Chełchy Kmiece, Chełchy-Klimki, Czarnostów, Czarnostów-Polesie, Gościejewo, Karniewo, Krzemień Nowy, Krzemień-Górki, Konarzewo-Bolesty, Leśniewo, Łukowo, Milewo-Malonki, Malechy, Obiecanowo, Ośnica, Rafały, Romanowo, Słoniawy, Szlasy-Złotki, Szwelice, Tłucznicze, Wronowo, Wólka Łukowska, Zakrzewo, Zaręby, Zalesie, Zelki Dąbrowe, Żabin Karniewski i Żabin Łukowski. Najliczniej zamieszkiwanymi miejscowościami gminy, poza Karniewem (997 osób), są: Szwelice (366 osób), Łukowo (326 osób) i Słoniawy (250 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Konarzewo-Bolesty (20 osób).

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy usytuowany jest w obrębie tzw. Wysoczyzny Ciechanowskiej, na Nizinie Północnomazowieckiej. Gmina Karniewo leży na terenie równinnym, między zlewiskami rzek Orzyc i Pełta.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Karniewo pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Na wstępie przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne i komunikacyjne (w niewielkiej odległości od Makowa

Mazowieckiego, Ciechanowa i Warszawy). Duże znaczenie badani przywiązywali także do dobrze rozwiniętej infrastruktury drogowej, wodociągowej i telekomunikacyjnej. Respondenci docenili również właściwą strategię rozwoju realizowaną przez władze gminy, inwestycje mające na celu poprawę estetyki oraz dobre zarządzanie. Wśród atutów wymieniono też rolniczy charakter gminy, wysoką klasę bonitacyjną gleb, tereny zielone i czyste środowisko naturalne.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiał się brak miejsc pracy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na brak zakładów przemysłowych wynikający z rolniczego charakteru gminy, a także zbyt małą liczbę lokalnych przedsiębiorstw mogących dać zatrudnienie mieszkańcom, co wpływa na poziom bezrobocia i istotnie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych. Za równie istotną kwestię ankietowani uznali brak środków finansowych na rozwój i inwestycje gminne oraz niedostateczne pozyskiwanie funduszy europejskich. Według badanych dużym problemem dla mieszkańców jest także brak kanalizacji, niedostatecznie rozwinięty transport publiczny oraz utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i psychologów.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje związane z infrastrukturą gminną. W tym kontekście wymieniono budowę kanalizacji, modernizację nawierzchni dróg, a także instalowanie placów zabaw.

Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniano również pozyskiwanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, rozwój małej przedsiębiorczości oraz stworzenie warunków do budowy zakładu przemysłowego na terenie gminy. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też dofinansowanie kultury, sportu i rekreacji, a także rozwój agroturystyki oraz prowadzenie działań proekologicznych (ograniczenie emisji szkodliwych substancji, dofinansowanie tanich źródeł energii, np. kolektorów słonecznych, dzięki pozyskanym funduszom unijnym).

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2017 r. gmina Karniewo miała 5 242 mieszkańców, w tym 2 694 kobiety, które stanowiły 51,39% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 41 osób na km². W latach 2015-2017 liczba dzieci i młodzieży spadała, podobnie zmniejszała się liczba osób w wieku produkcyjnym, wahaniom ulegała natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 048	1 005	1 005
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 504	3 463	3 455
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	757	784	782
ogółem	5 309	5 252	5 242

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Karniewo przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba urodzeń	57	59	65
liczba zgonów	51	50	66
przyrost naturalny	6	9	-1

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W analizowanym okresie liczba urodzeń w gminie Karniewo rosła, natomiast liczba zgonów ulegała wahaniom. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był w roku 2015 i 2016 dodatni (6 i 9), natomiast w 2017 r. osiągnął wartość ujemną (-1).

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
zameldowania spoza gminy	32	37	41
wymeldowania poza gminę	66	65	47
saldo migracji ogółem	-34	-28	-6

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W analizowanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji w latach 2015-2016 było stale ujemne.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2015-2016 wzrastał; wynosił on odpowiednio: 14,26%, 14,93%, natomiast w 2017 r. nieznacznie się zmniejszył do 14,92%. Mając na uwadze wydłużający się średni okres życia, odnotowana tendencja w strukturze demograficznej gminy jest niekorzystna i stanowi poważne wyzwanie dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga

ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać im odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA

Gmina Karniewo jest w 100% zwodociągowana – sieć wodociągowa zaopatruje w wodę wszystkich mieszkańców. Źródłem zaopatrzenia gminy są ujęcia wód podziemnych zlokalizowane w miejscowościach: Szlasy-Złotki i Żabin Łukowski. Dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga sieć kanalizacyjna (tylko w miejscowości Karniewo znajduje się 0,4 km tej sieci). W gminie funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 240 m³/dobę. Na terenie gminy nie ma sieci gazowej. Dobrze rozwinięta jest natomiast sieć łączności telefonicznej oraz sieć energetyczna. W Karniewie przy ul. Ciechanowskiej zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy mogą dostarczać tzw. odpady problemowe.

Karniewo położone jest w odległości ok. 75 km od Warszawy (siedziby władz województwa mazowieckiego). Najbliżej położonym miastem jest Maków Mazowiecki, będący siedzibą władz powiatowych, z którym sąsiadują miejscowości położone w północno-wschodniej części gminy. Południowe obrzeża gminy oddalone są ok. 9 km od miasta Pułtusk.

Połączenia ponadlokalne zapewniają mieszkańcom następujące drogi krajowe: nr 60 – łącząca Łęczycę (woj. łódzkie) i Ostrów Mazowiecką (woj. mazowieckie) oraz nr 57 Biskupiec – Szczytno – Pułtusk, łącząca Pojezierze Mazurskie z Warszawą. Połączenia lokalne zapewnia z kolei 9 dróg powiatowych oraz 57 dróg gminnych (ich długość wynosi ogółem 289 km).

Przez teren gminy nie przebiegają główne linie kolejowe. Najbliżej położona stacja kolejowa znajduje się w oddalonym o ok. 20 km Ciechanowie. Usługi komunikacyjne świadczą przewoźnicy spoza gminy.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2017 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	86,9
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	5 242
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	0,4
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	20
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	ok. 4 000
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	0
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	ok. 268
w tym długość dróg gminnych (w km)	289

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Uzupełniając dane odnoszące się do infrastruktury technicznej, warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały obszar edukacji, kultury oraz sportu.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2015-2017:

- przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- remonty i modernizacje budynków użyteczności publicznej na terenie gminy.

5. GOSPODARKA

Gmina Karniewo jest gminą o charakterze rolniczym. Użytki rolne zajmują ponad 114 km², tj. ok. 89% powierzchni gminy, zaś lasy i grunty leśne stanowią niewielki jej obszar – ok. 10 km², tj. 8% powierzchni. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	12 900
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	11 455
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	959
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	76

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Na terenie gminy Karniewo przeważają gleby bardzo dobre i dobre, II-IV klasy bonitacyjnej. W ogólnej powierzchni gruntów ornych gleby I-III klasy bonitacyjnej zajmują ok. 44,5%, gleby IV klasy bonitacyjnej – ok. 37,3%, zaś grunty słabe (V i VI klasa bonitacyjna) zajmują w gminie ok. 18,2%.

W strukturze własnościowej gospodarstw rolnych w gminie dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych. Specjalizują się one głównie w produkcji mleka i bydła rzeźnego oraz produkcji żywca wieprzowego. W strukturze zasiewów przeważają zboża (głównie pszenica i jęczmień).

Pozarolnicze formy działalności są na terenie gminy stosunkowo słabo rozwinięte. W ewidencji CEIDG w 2018 r. figurowało 178 aktywnych podmiotów (liczba wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności) i 188 aktywnych podmiotów (liczba wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy).

W poszczególnych sekcjach dominują różne formy działalności usługowej, przede wszystkim podmioty handlowe oraz oferujące usługi w segmencie budownictwa oraz transportu.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań w gminie Karniewo, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2015-2017. W tabeli wyodrębniono również dane na temat mieszkań socjalnych. W analizowanym okresie gmina Karniewo nie posiadała w swoich zasobach mieszkań komunalnych.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba mieszkań w gminie ogółem	1 420	1 427	1435
liczba izb mieszkalnych	6 331	6 373	6385,75
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	137 591	138 574	139625,50
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	96,90	97,11	97,3
liczba mieszkań socjalnych	2	2	2
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	65	65	65
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	32,5	32,5	32,5

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy Karniewo.

W latach 2015-2016 ogólna liczba mieszkań w gminie rosła, podobnie zwiększała się liczba izb mieszkalnych oraz łączna powierzchnia użytkowa mieszkań, a także przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania.

W latach 2015-2017 liczba mieszkań socjalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy utrzymywała się na takim samym poziomie (po 2), podobnie łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Karniewie tej formy pomocy udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	4	3	2
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	37	30	12
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	6 984,59	6 409,02	2 401,32

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W latach 2015-2017 liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, sukcesywnie się zmniejszała, podobnie liczba przyznanych dodatków oraz wysokość kwot przeznaczonych na ten cel.

7. EDUKACJA I KULTURA

7.1. OŚWIATA I OPIEKA NAD DZIEĆMI

W roku szkolnym 2018/2019 w gminie Karniewo funkcjonowały następujące placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe:

- Przedszkole Samorządowe im. Doroty Gellner w Karniewie – ul. Szkolna 9A, 06-425 Karniewo,
- Szkoła Podstawowa im. Oskara Kolberga w Karniewie – ul. Szkolna 9, 06-425 Karniewo,
- Szkoła Podstawowa w Szwelicach (Oddział Przedszkolny, Szkoła Podstawowa) – Szwelice 66, 06-100 Pułtusk,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Romanowie (Przedszkole „Bajkowe”, Oddział Przedszkolny, Szkoła Podstawowa) – Romanowo 12, 06-425 Karniewo,
- Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II – ul. Szkolna 9B, 06-425 Karniewo.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

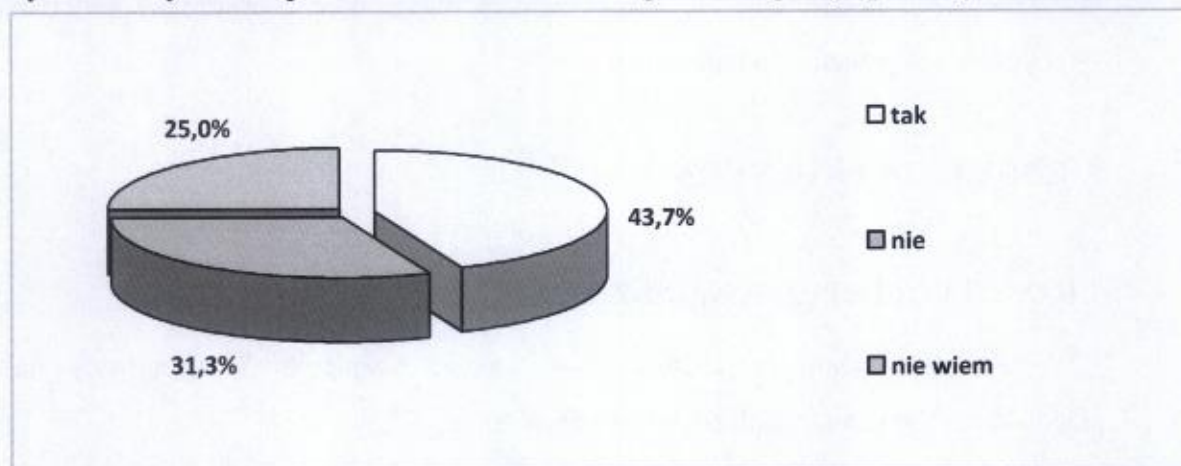
Tabela 10. Placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe w gminie w roku szkolnym 2018/2019

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	4	177	17
w tym przedszkola	2	144	13
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	33	4
szkoły podstawowe	3	356	57
szkoły gimnazjalne	1	118	24

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Dane pozyskane z badania ankietowego pozwoliły poznać opinie mieszkańców gminy na temat zaspokajania potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 i opieki przedszkolnej, jakości oferty edukacyjnej szkół oraz atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie, a także istniejących deficytów w tych obszarach. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy.

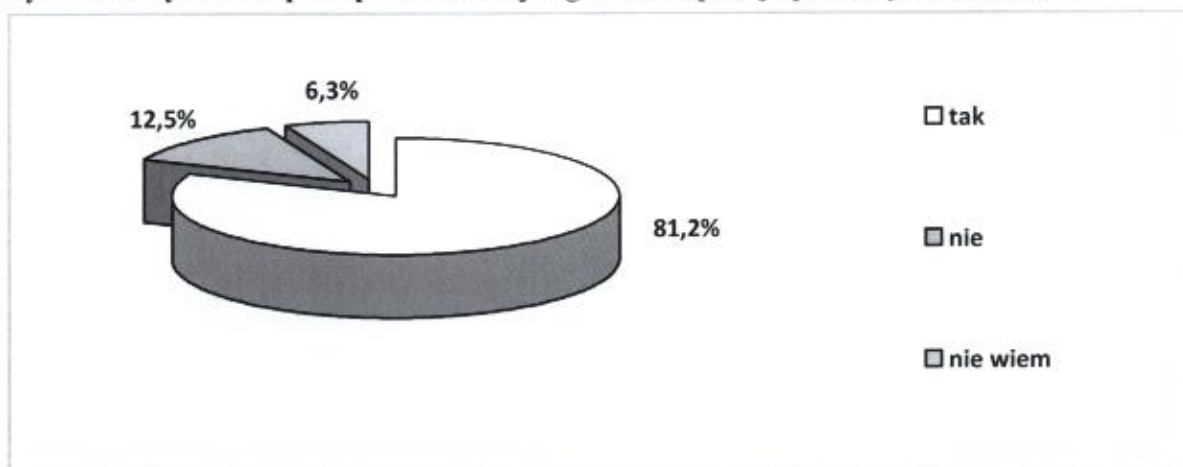
Wykres 1. Czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

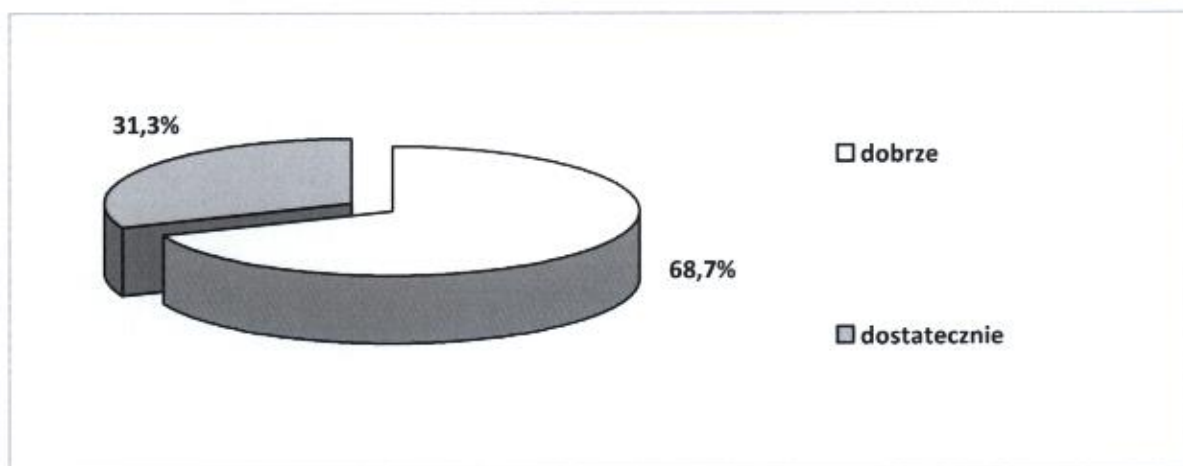
Według 43,7% ankietowanych potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 są zaspokajane. Przeciwną opinię wyraziło 31,3% respondentów. Jedna czwarta pytanym miała trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Ofertę opieki przedszkolnej w gminie oceniono pozytywnie. Zdecydowana większość (81,2%) badanych stwierdziła, że potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Przeciwnego zdania było 12,5% ankietowanych. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 6,3% respondentów.

Wykres 2. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejny wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące jakości oferty edukacyjnej szkół w gminie.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Bardzo pozytywnie oceniono także ofertę edukacyjną szkół w gminie. Zdaniem 68,7% respondentów jest ona dobra, a kolejne 31,3% badanych określiło ją jako dostateczną. Nikt z ankieterów, co może budzić zadowolenie, nie stwierdził, że jest ona niedostateczna.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o deficyty w zakresie placówek oświatowych, kół zainteresowań lub zajęć dydaktycznych czy wychowawczych, uczestnicy badania wskazywali przede wszystkim żłobki, świetlice socjoterapeutyczne, przedszkola, dodatkowe zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i sportowe oraz szkołę średnią zarówno dla uczniów kończących szkoły podstawowe, jak i zaoczne lub wieczorowe dla osób dorosłych, a także organizowanie letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

7.2. ŻYCIE KULTURALNE W GMINIE

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Karniewie, który zajmuje się upowszechnianiem kultury, organizowaniem imprez gminnych (m.in. „Noc świętojańska”, Konkurs Kolęd i Pastorałek + WOŚP, Koncert z Okazji Dnia Matki, Teatrzyk „Kopciuszek”, Ogólnopolski Przegląd Kabaretów „STOPA”), a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami. Ponadto placówka stwarza warunki dla rozwoju artystycznych umiejętności mieszkańców, pogłębiania wiedzy, kultywowania tradycji, jak również sprawuje opiekę nad społecznym ruchem kulturalnym na terenie gminy. Pod patronatem GOK-u działają m.in.: Regionalny Zespół Ludowy „Karniewiaczy” oraz Uniwersytet III Wieku. W placówce odbywa się szereg różnorodnych zajęć i warsztatów, np. zajęcia teatralne, taneczne, muzyczne, plastyczne, językowe i turystyczne.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Karniewie. Główną funkcją placówki jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Biblioteka inicjuje także przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa, organizuje cykliczne zajęcia z dziećmi, konkursy oraz spotkania autorskie. Biblioteka posiada dwie filie biblioteczne: w Łukowie i Szwelicach.

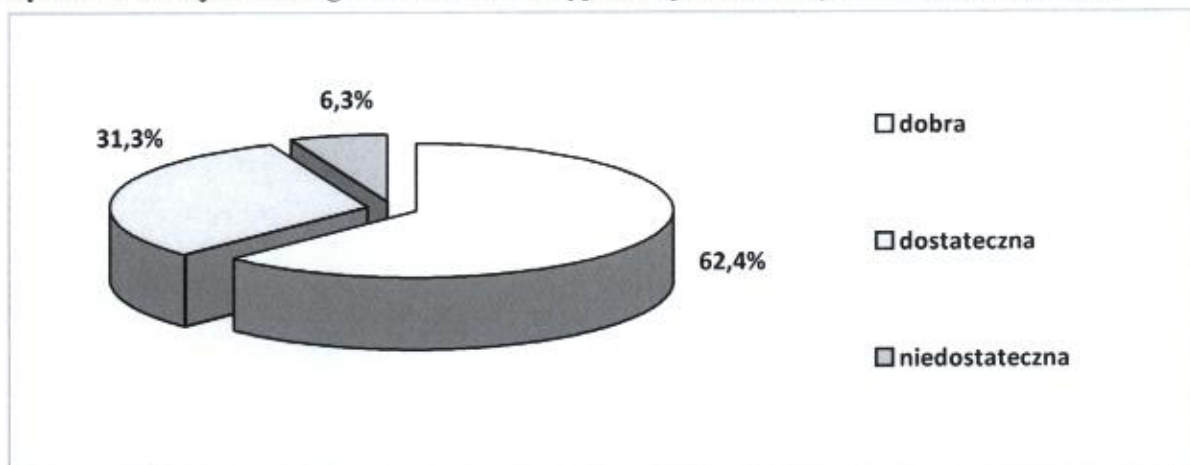
Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Placówki kulturalne w gminie w 2017 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury w Karniewie, ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo	mieszkańcy gminy	4
Gminna Biblioteka Publiczna w Karniewie, ul. Pułtуска 3 06-425 Karniewo, Filie biblioteczne w Łukowie i Szwelicach	mieszkańcy gminy	3

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Uczestnicy badania pozytywnie ocenili ofertę kulturalną w gminie. Na pytanie o jej atrakcyjność i jakość 62,4% badanych odpowiedziało, że jest dobra, a kolejne 31,3% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie tylko 6,3% respondentów uznało ją za niedostateczną. Rozkład odpowiedzi na temat oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne lub formy zajęć artystycznych, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest utrudniony, ankietowani wymieniali przede wszystkim rozszerzenie oferty Gminnego Ośrodka Kultury, szczególnie w godzinach popołudniowych i w dni wolne od nauki, zajęcia artystyczne dla dzieci niepełnosprawnych, naukę gry na instrumentach, klubokawiarnię dla młodzieży szkolnej, koła gospodyń wiejskich oraz organizowanie kolonii i wycieczek, a także przygotowanie wystawy dotyczącej historii gminy i regionu.

8. OCHRONA ZDROWIA

Zadania służby zdrowia w gminie Karniewo realizują 2 zakłady opieki zdrowotnej, jeden o charakterze publicznym – Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie (zapewniająca m.in. podstawową opiekę zdrowotną, opiekę lekarza rodzinnego, pediatryczną, ginekologiczno-położniczą, opiekę położnej i pielęgniarską, badanie kierowców i kandydatów na kierowców do prawa jazdy i świadectwa kwalifikacyjnego) oraz jeden o charakterze niepublicznym – Przychodnia Lekarska „Pod Różą”, Filia w Karniewie (zapewniająca podstawową opiekę zdrowotną lekarza rodzinnego oraz opiekę położnej i pielęgniarską).

Dodatkowo mieszkańcy gminy mogą korzystać z usług prywatnego gabinetu lekarskiego – Indywidualnej Praktyki Lekarskiej Jacka Klonowskiego – zlokalizowanego w Karniewie przy ul. Szkolnej 16.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich w gminie Karniewo w 2017 r.

- Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie, ul. Szkolna 16, 06-425 Karniewo,
- Przychodnia Lekarska „Pod Różą”, Filia w Karniewie, ul. Działkowa 5, 06-425 Karniewo,

- Indywidualna Praktyka Lekarska Jacek Klonowski, ul. Szkolna 16, 06-425 Karniewo.

Zapotrzebowanie mieszkańców gminy na środki farmaceutyczne w 2017 r. zapewniała Apteka „Flos”, ul. Szkolna 29, 06-425 Karniewo,

Dane na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2017 r.

typ placówki	liczba placówek
zakłady opieki zdrowotnej ogółem	2
w tym niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej	1
prywatne praktyki lekarskie	1
apteki i punkty apteczne – łącznie	1

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu jednostek ochrony zdrowia. W poniższych tabelach przedstawiono, jako reprezentatywne dla gminy, dane za 2017 r. uzyskane z ZOZ Przychodni Lekarza Rodzinnego, Filii w Karniewie oraz NZOZ Przychodni Lekarskiej „Pod Różą”, Filii w Karniewie.

Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2017 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	3
niedokrwistość	17
choroby tarczycy	6
cukrzyca	1
otyłość	17
upośledzenie umysłowe	2
padaczka	7
dziecięce porażenie mózgowe	1
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	23
choroba nadciśnieniowa	2
alergia – dychawica oskrzelowa	77
alergia pokarmowa	2
alergia skórna	8
zniekształcenie kręgosłupa	15
choroby układu moczowego	5
wady rozwojowe układu krążenia	7
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	1
inne wady rozwojowe	5
zaburzenia rozwoju fizycznego	5

trwale uszkodzenia narządu ruchu	3
inne schorzenia	9

Dane: ZOZ Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie oraz NZOZ Przychodnia Lekarska „Pod Różą”, Filia w Karniewie.

Tabela 14. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2017 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory		41
choroby tarczycy		80
cukrzyca		117
zaburzenia odżywiania		5
otyłość		10
niedokrwistość		47
choroby obwodowego układu nerwowego		158
choroby układu krążenia		694
w tym	przewlekła choroba reumatyczna	0
	choroba nadciśnieniowa	438
	choroby naczyń mózgowych	80
	niedokrwienność serca (w tym przeżyty zawał serca)	127
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		229
przewlekłe choroby układu trawiennego		138
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		243
pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej		50

Dane: ZOZ Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie oraz NZOZ Przychodnia Lekarska „Pod Różą”, Filia w Karniewie.

W 2017 r. w Przychodni Lekarza Rodzinnego, Filii w Karniewie oraz Przychodni Lekarskiej „Pod Różą”, Filii w Karniewie objęto opieką czynną ogółem 216 dzieci i młodzieży oraz 1 810 pacjentów w wieku 19 lat i więcej. W analizowanym roku u największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono dychawicę oskrzelową (77 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (23 osoby) oraz otyłość i niedokrwistość (po 17 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (694 osoby), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (243 osoby) oraz dychawicą oskrzelową (229 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

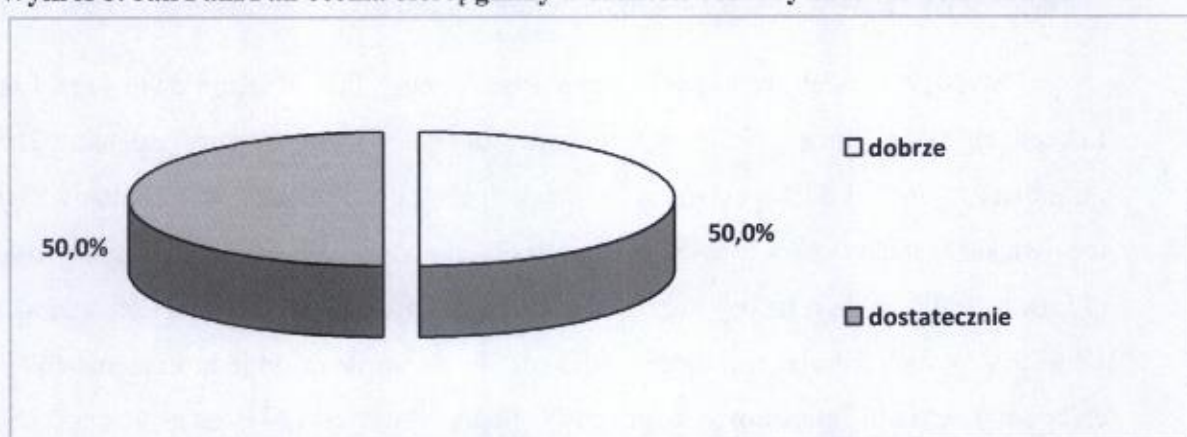
Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2017 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	326
wizyty patronażowe pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	93
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	474
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	390

Dane: ZOZ Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie oraz NZOZ Przychodnia Lekarska „Pod Różą”, Filia w Karniewie.

W 2017 r. poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego zostało objętych 326 dzieci do lat 3, natomiast pielęgniarki i położne zrealizowały 93 wizyty patronażowe u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 474 dzieci i młodzieży, a 390 osób zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Karniewo dwa pytania pozwalające uzyskać opinie na temat jakości oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie oraz działań, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze ochrony zdrowia. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wszyscy uczestnicy badania pozytywnie odnieśli się do oferty gminy w zakresie ochrony zdrowia, uznając ją za dobrą lub dostateczną. Nikt z ankietowanych, co może budzić zadowolenie, nie przyznał, że jest ona niedostateczna.

Uczestnicy badania wypowiedali się także w kwestii działań, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Najczęściej postulowano zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów i rozszerzenie oferty poradnictwa

specjalistycznego, zwiększenie liczby etatów lekarzy dentystów i zabezpieczenie opieki stomatologicznej w szkołach, organizowanie kursów pierwszej pomocy oraz akcji „Biała Niedziela”, umożliwienie dostępu do lekarza rodzinnego w godzinach popołudniowych oraz promowanie wśród mieszkańców gminy zdrowego stylu życia, a także uruchomienie programu ochrony zdrowia psychicznego.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na bazę służącą upowszechnianiu sportu i rekreacji w gminie Karniewo składają się stadion piłkarski oraz szkolne boiska sportowe i sale gimnastyczne. Organizacjami, które w gminie Karniewo realizują zadania w zakresie kultury fizycznej, są: piłkarski Gminny Klub Sportowy „Pełta” Karniewo oraz Uczniowski Klub Sportowy „Karniewianka”.

W Gminnym Ośrodku Kultury odbywają się zajęcia ruchowe (taniec+zumba), GOK organizuje także imprezy sportowe i rekreacyjne – np. Turniej Dzikich Drużyn o Puchar Wójta Gminy.

Gmina Karniewo, zajmując centralną część makroregionu Niziny Północnomazowieckiej, w mezoregionie Wysoczyzny Ciechanowskiej, stanowi ciekawy obszar do uprawiania turystyki. Powierzchnia gminy jest prawie płaska, miejscami lekko falista i wyniesiona średnio od 100 do 125 m n.p.m. Najwyższe wzniesienie 126,5 m n.p.m. występuje w rejonie wsi Romanowo. Większe formy obniżenia są natomiast w rejonie dolin rzecznych Orzyca i Pełty. Dolina Orzyca występuje na niewielkim obszarze gminy i stanowi jej północno-wschodnią granicę. Z kolei dolina rzeki Pełty ma centralne położenie. Rzeźbę terenu urozmaicają zagłębienia bezodpływowe, występujące licznie w rejonie Zakrzewa, Zarab i Karniewa.

O wartościach kulturowych gminy Karniewo decyduje historia poszczególnych miejscowości oraz zachowane obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków, a także objęte ochroną konserwatorską. Należą do nich:

- zespół sakralny w Karniewie – kapliczka i kościół murowany z XIX wieku, brama murowana z XIX wieku, plebania z 1900 r., gospodarczy budynek murowany z 1912 r. oraz cmentarz przykościelny;
- zespół dworski w Karniewie – dwór murowany z połowy XIX wieku z dosyć dobrze zachowanym parkiem podworskim z ok. 1840 r., bardzo rozległy układ stawów wodnych i starorzeczy silnie zarośniętych i częściowo wyschniętych. W rozlewiskach położona jest

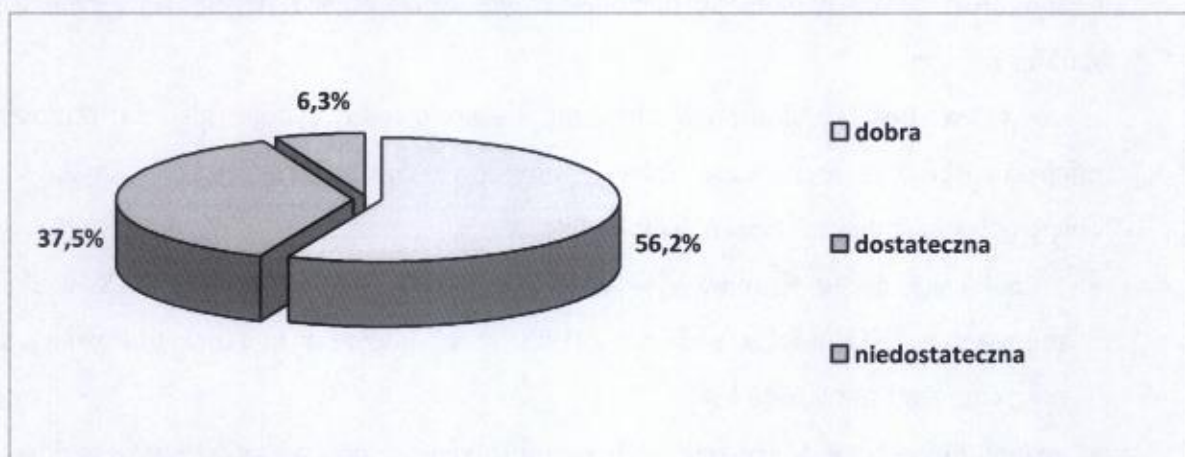
wyspa, na której znajdują się pozostałości średniowiecznego gródka rycerskiego. Cała powierzchnia założenia parkowego wynosi ok. 8,5 ha, w tym stawy (po melioracji) 1,5 ha;

- linia kolei wąskotorowej z Przasnysza do Makowa biegnąca przez wieś Zakrzewo i Słoniawy, stanowiąca fragment Mławskiej Kolei Dojazdowej;
- zespół dworski w Chełchach Kmiecych – dwór murowany z końca XIX wieku oraz spichlerz murowany z ok. 1950 r.;
- zespół dworski w Czarnostowie – spichlerz murowany, oficyna murowana z końca XIX wieku oraz założenie parkowe o powierzchni ewidencyjnej 8,95 ha (w tym ok. 0,7 ha stawów); posiada on charakter parku krajobrazowego malowniczo położonego na skarpie doliny Pełty. Istnieją również 2 aleje: jesionowa o długości ok. 450 m oraz kasztanowa – ok. 1 000 m, biegnąca do Zelk Dąbrowych. Park ukształtowany został na początku XX w., lecz istniejące starsze drzewa dowodzą, że mógł zostać założony na początku XIX wieku;
- zespół dworski w Łukowie – spichlerz murowany z 1873 r. oraz budynek dawnej kuchni dworskiej z ok. 1900 r. Założenie parkowe powstało prawdopodobnie w 2 połowie XIX wieku;
- zespół dworski we Wronowie, z którego pozostał spichlerz murowany z ok. 1930 r.

Gmina Karniewo nie posiada rozwiniętej bazy turystyczno-rekreacyjnej. Na jej terenie funkcjonuje 1 gospodarstwo agroturystyczne.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy Karniewo o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji także została oceniona pozytywnie. Według 56,2% respondentów jest ona dobra, a 37,5% badanych przyznało, że jest ona dostateczna. Przeciwnego zdania było tylko 6,3% ankietowanych.

Odpowiadając na pytanie o działania, przedsięwzięcia lub inwestycje dostosowujące ofertę w zakresie sportu i rekreacji do potrzeb mieszkańców gminy, badani wymieniali najczęściej wytyczanie ścieżek rowerowych oraz instalację stacji rowerów, budowę obiektu sportowego typu „Orlik”, kortu tenisowego oraz boisk do piłki nożnej i siatkówki w sołectwach, organizowanie bezpłatnych zajęć sportowych dla różnych grup wiekowych (np. aerobik), a także zatrudnienie trenerów lub animatorów sportu zachęcających dzieci i młodzież do aktywności fizycznej.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Gmina Karniewo to rejon działalności Komendy Powiatowej Policji w Makowie Mazowieckim. Według przedstawionych danych w 2016 r. na terenie gminy Karniewo odnotowano ogółem 187 przestępstw (w tym aż 140 przypadków urzędowego poświadczenia nieprawdy). W 2017 r. liczba odnotowanych czynów karalnych spadła do 79 (o 108 przestępstw mniej niż w roku poprzednim). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Przestępstwa odnotowane w gminie w 2016 i w 2017 roku

najczęściej popełniane przestępstwa	liczba przestępstw w 2016 r.	liczba przestępstw w 2017 r.
ułatwianie, umożliwianie, nakłanianie do użycia środka odurzającego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej	–	26
prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających	9	11
kradzież	5	7
karalne udzielenie innej osobie narkotyków	–	6
naruszenie zakazu sądowego	–	5
kradzież z włamaniem	–	3
oszustwo	–	3
niealimentacja	–	3
urzędowe poświadczenie nieprawdy	140	–

Dane Komendy Powiatowej Policji w Makowie Mazowieckim.

Do najczęściej popełnianych czynów karalnych w 2017 r. należały: ułatwianie, umożliwianie, nakłanianie do użycia środka odurzającego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (26 przypadków), prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości

lub pod wpływem środków odurzających (11 przypadków, o 2 więcej w porównaniu z 2016 r.), kradzież (7 przypadków, o 2 więcej w porównaniu z 2016 r.), karalne udzielenie innej osobie narkotyków (6 przypadków), naruszenie zakazu sądowego (5 przypadków).

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Makowie Mazowieckim przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskich Kart”. W latach 2015-2017 ich liczba rosła (5 w 2015 r. i w 2016 r. oraz 18 w 2017 r.). Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2015-2017

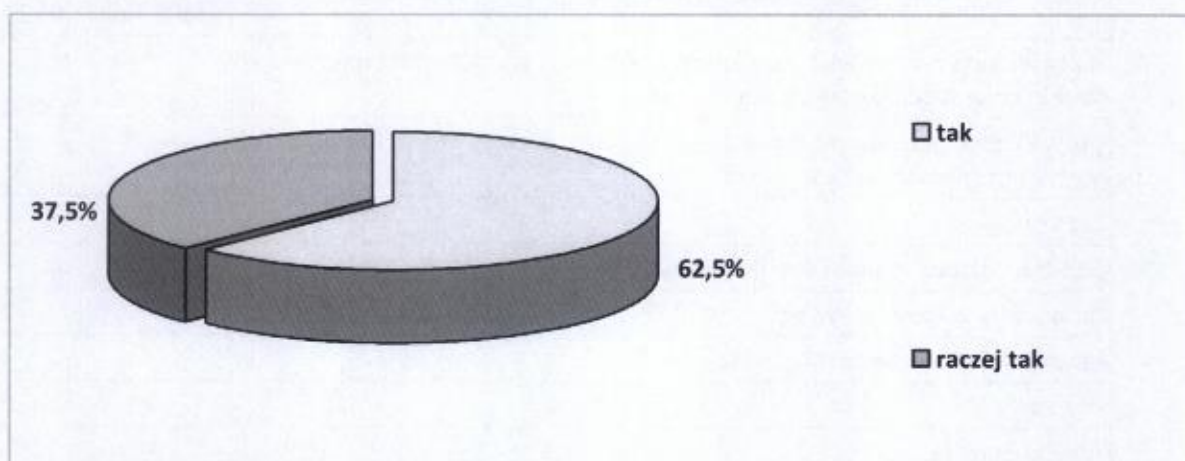
rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2015 r.	5	5
2016 r.	5	5
2017 r.	18	17

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Przasnyszu na koniec czerwca 2018 r. postępowania wykonawcze prowadzono wobec 5 osób nieletnich oraz 6 osób dorosłych z gminy Karniewo.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Karniewo pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wszyscy ankietowani stwierdzili, że w miejscu zamieszkania czują się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie.

W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali rozbudowę monitoringu, zwielokrotnienie

liczby i częstotliwości patroli policyjnych, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych oraz w okolicach punktów sprzedaży alkoholu, utworzenie stałego posterunku policji w Karniewie i rozbudowę oświetlenia ulicznego. Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze respondenci najczęściej wskazywali konieczność częstszych kontroli prędkości i trzeźwości, wytyczenia ścieżek rowerowych, zainstalowania oświetlenia lub budowy ronda na skrzyżowaniu z drogą krajową, oświetlenia przejść dla pieszych, modernizacji nawierzchni dróg i budowy chodników, montażu fotoradarów oraz poprawy oznakowania drogowego, a także rozwiązanie problemu spożywania alkoholu przy drogach gminnych.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Z końcem 2017 r. kadre GOPS-u stanowiło 6 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 18. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2017 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	2	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2017 r. w gminie Karniewo wskaźnik ten był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 747 mieszkańców.

Tabela 19. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2017 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	1	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	–	2	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkové kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	2
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Z końcem 2017 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik i 1 pracownik socjalny, natomiast wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się 2 pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik i 1 pracownik socjalny mieli ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a 2 pracowników socjalnych posiadało I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. W analizowanym okresie od października 2012 r. do końca września 2015 r. kryterium to było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Od 1 października 2015 r. kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej wynoszą odpowiednio: 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie.

Odrębne kryterium dochodowe obowiązuje przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Od listopada 2012 r. do końca października 2015 r. w odniesieniu do dochodu rodziny albo

dochodu osoby uczącej się kryterium to zostało ustalone na poziomie 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności – 623 zł. Od 1 listopada 2015 r. wzrosły kryteria właściwe dla przyznawania świadczeń rodzinnych i dodatków im towarzyszących. Dochód na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie może przekraczać 674 zł, a jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, to wówczas kryterium dla tego rodzaju świadczeń wynosi 764 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2015-2017.

Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2015-2017

wielkość wydatków (w zł)	2015	2016	2017
ogółem	2 037 622,68	5 712 259,22	6 747 876,26
w tym na świadczenia pomocy społecznej	213 606,24	348 402,19	384 487,27
w tym na świadczenia rodzinne	1 776 424,38	2 029 247,89	2 011 160,86
na zadania własne gminy	213 606,24	348 402,19	384 487,27
na zadania zlecone gminie	1 824 016,44	5 363 857,03	6 363 388,99

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W analizowanym okresie środki finansowe przeznaczone przez gminę na pomoc mieszkańcom rosły (z 2 037 622,68 zł w 2015 r. do 6 747 876,26 zł w 2017 r.). W latach 2015-2017 dominującą pozycję wśród wydatków stanowiły kwoty przeznaczone na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych, stałych i okresowych oraz posiłku. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2015-2017.

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	274	231	207
liczba rodzin	151	130	125
liczba osób w rodzinach	518	447	423
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	9,76%	8,51%	8,07%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2015-2017 z roku na rok się zmniejszała (z 518 osób w rodzinach w 2015 r. do 423 osób w 2017 r.). Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogólnej ludności gminy, wynosił on odpowiednio: 9,76%, 8,51% i 8,07%. Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
ubóstwo	79	83	84	319	315	307
bezdomność	0	0	1	0	0	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	30	34	31	170	186	170
bezrobocie	75	63	54	271	216	201
niepełnosprawność	33	34	37	86	87	89
długotrwała lub ciężka choroba	9	6	10	20	14	21
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	7	13	12	19	41	39
w tym rodziny niepełne	7	12	11	19	36	34
w tym rodziny wielodzietne	0	1	1	0	5	5
alkoholizm	3	3	2	9	6	5
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	2	0	5	2	0
zdarzenie losowe	1	1	2	4	3	7

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2015-2017 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu rosła (do 84 rodzin w 2017 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu z roku na rok malała (do 54 rodzin w 2017 r.).

Bardzo istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej w gminie były też niepełnosprawność i potrzeba ochrony macierzyństwa. Stosunkowo częstymi przyczynami przyznawania pomocy były bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała lub ciężka choroba. Znacznie rzadziej GOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: alkoholizm, bezdomność, zdarzenie losowe oraz trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2015-2017

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
pieniężna	81	71	62	80	67	62	215	181	165
rzeczowa	191	158	140	98	84	80	427	365	341
praca socjalna	X	X	X	87	96	98	264	280	285
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	–	–	–	–	–	–
schronienie	–	–	1	–	–	1	–	–	1
usługi opiekuńcze	3	3	3	3	3	3	3	3	3
specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–	–	–	–	–	–	–	–
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	–	–	1	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2015-2017 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była zmniejszająca się z roku na rok pomoc rzeczowa, którą objęto 427 osób w rodzinach w 2015 r., 365 w 2016 r. i 341 osób w rodzinach w 2017 r. Była ona świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Bardzo ważną formę wsparcia przyznawanego mieszkańcom stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W latach 2015-2017 liczba rodzin, którym udzielono tego typu wsparcia, rosła (264 osoby w rodzinach w 2015 r., 280 osób w 2016 r. i 285 osób w rodzinach w 2017 r.). Kolejną formą wsparcia beneficjentów była systematycznie malejąca pomoc finansowa, której udzielono 215 osobom w rodzinach w 2015 r., 181 w 2016 r. i 165 osobom w rodzinach w 2017 r. Wśród form wsparcia świadczonego przez GOPS znalazły się także usługi opiekuńcze oraz udzielanie schronienia.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W 2015 r. zawarto 2 takie kontrakty, w 2016 r. także 2, natomiast w 2017 r. kontraktów socjalnych nie zawierano.

Osoby niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były

kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie Ośrodek ponosił odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej za 1 osobę w 2017 r. Dane na temat liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 24. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-ów	–	–	2
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ach	–	–	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Kolejną formą wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy była również pomoc w zakresie świadczeń niepieniężnych. W ramach realizacji wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020” udzielono pomocy w formie gorącego posiłku 163 uczniom (w tym 1 osobie dorosłej, i w tym 23 uczniom bez decyzji administracyjnej – zgodnie z uchwalonym programem osłonowym) na łączną kwotę 95 463,45 zł, z czego: dotacja wyniosła 54 253,00 zł, a środki własne 41 210,45 zł (program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” finansowany jest w 40% ze środków własnych oraz w 60 % z dotacji). GOPS poniósł też opłatę za dowóz obiadów ze stołówki Publicznego Gimnazjum w Karniewie dla dzieci do Szkoły Podstawowej w Romanowie w wysokości 5 039,95 zł (środki własne przeznaczone na dożywianie).

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS w Karniewie przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 776 424,38	2 029 247,89	2 011 160,86
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	663	678	651

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
zasiłek rodzinny	5 559	5 832	5 555	566 461	644 564,77	647 129,46
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	23	20	26	23 000	20 000	26 000

dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	38	68	74	14 107	26 283	29 440
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	188	173	23	32 510	32 494,50	1 860,77
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	403	351	296	31 420	34 460	31 870,61
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	349	454	452	34 900	35 417,51	32 435,45
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	921	979	930	49 371	61 869,21	64 044,96
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	974	978	877	79 500	88 409,89	83 038,56
zasiłek pielęgnacyjny	1 570	1 516	1 382	240 210	231 948	211 446
świadczenie pielęgnacyjne	202	206	203	242 000	266 443	285 418
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	47	45	51	47 000	45 000	51 000
świadczenie rodzicielskie	–	96	122	–	88 149	111 770
specjalny zasiłek opiekuńczy	96	157	141	49 920	80 633	72 364

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W latach 2015-2017 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych ulegała wahaniom (1 776 424,38 zł w 2015 r., 2 029 247,89 zł w 2016 r., 2 011 160,86 zł w 2017 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń wahała się, (5 559 w 2015 r., 5 832 w 2016 r., 5 555 w 2017 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również zasiłki pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka oraz świadczenia pielęgnacyjne.

W 2017 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie realizował Program Rodzina 500+.

Tabela 27. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2017 r.

	2017
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2017 r.)	8 449
w tym na pierwsze dziecko (w sumie w 2017 r.)	146
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2017 r.)	663
w tym na pierwsze dziecko (w grudniu w 2017 r.)	–
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2017 r.)	426
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2017 r.	4 224 474,70

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W ramach Programu Rodzina 500+ GOPS przyznał mieszkańcom gminy w 2017 r. w sumie 8 449 świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 4 224 474,70 zł.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2015-2017 mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	28	30	28
liczba przyznanych świadczeń	560	588	566
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	214 784	219 208	218 081

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2015-2017 GOPS wypłacał mieszkańcom gminy, ulegała wahaniom (214 784 zł w 2015 r., 219 208 zł w 2016 r., 218 081 zł w 2017 r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych, tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Mieszkańców gminy Karniewo obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Mazowieckim. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Makowie Mazowieckim w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 29. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	1	1	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	2	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	2	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	5	5	2
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	4	4	2
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	1	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Makowie Mazowieckim wynika, że w analizowanym okresie do adopcji zgłoszono po jednym dziecku w 2015 r. i w 2016 r. W 2016 r. 2 dzieci z gminy zostało adoptowanych. W rodzinach zastępczych umieszczono 2 dzieci w 2015 r. W rozpatrywanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało każdego roku odpowiednio: 5, 5 i 2 dzieci z gminy Karniewo. W 2015 r. 4 rodziny zastępcze obejmowały opieką dzieci z terenu gminy, rok później były to ponownie 4 rodziny, a w ostatnim roku analizy 2 rodziny. Jeśli chodzi o placówki opiekuńczo-wychowawcze, to w analizowanym okresie nie umieszczono i nie przebywało w nich żadne dziecko z gminy. W 2016 r. 1 wychowanek pieczy zastępczej usamodzielniał się.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Mazowieckim obejmowała pomocą psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieci i młodzież z terenu gminy Karniewo. PPP w roku szkolnym 2017/2018 udzieliła wsparcia w następujących formach:

1. Wydano 50 opinii m.in. w sprawach:
 - dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ucznia;

- objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole;
 - specyficznych trudności w uczeniu się;
 - odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego;
 - udzielenia zezwolenia na zatrudnienie młodocianych w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub nauki zawodu;
 - określenia poziomu rozwoju.
2. Wydano 8 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na:
- niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim;
 - niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym;
 - słabosłyszenie;
 - autyzm;
 - niepełnosprawność sprzężoną.
3. Wydano 1 orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły.
4. Wydano 3 opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.
5. Liczba dzieci i młodzieży objętych terapią w Poradni:
- logopedyczną – 8 osób,
 - psychologiczną – 4 osoby,
 - EEG Biofeedback – 3 osoby.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. W 2017 r. na terenie gminy Karniewo funkcjonowało 18 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy Gminy Karniewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowywania ich działalności statutowej. Poniższa tabela przedstawia dane na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 30. Organizacje pozarządowe w gminie w 2017 roku

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Stowarzyszenie Zrównoważonego Rozwoju Wsi Zelki Dąbrowe i Okolicy	Zelki Dąbrowe 16, 06-425 Karniewo
2.	Stowarzyszenie „Nasze Szwelice”	Szwelice 83, 06-100 Pułtusk
3.	Stowarzyszenie „Senior”	ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo
4.	„Aktywni”	Słoniawy 18, 06-425 Karniewo
5.	Stowarzyszenie „Nasza Szkoła”	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II, ul. Szkolna 9B, 06-425 Karniewo
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół ZSP „Karnewiaczek”	ul. Szkolna 9, 06-425 Karniewo
7.	Regionalny Zespół Ludowy „Karnewiaczy”	ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo
8.	Klub Sportowy „Pelta Karniewo”	ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo
9.	Uczniowski Klub Sportowy „Karnewianka”	Szkoła Podstawowa, ul. Szkolna 9, 06-425 Karniewo
10.	OSP Karniewo	ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo
11.	OSP Chełchy Kmiece	Chełchy Kmiece 33a, 06-425 Karniewo
12.	OSP Czarnostów	Czarnostów 39, 06-425 Karniewo
13.	OSP Łukowo	Łukowo 71, 06-425 Karniewo
14.	OSP Słoniawy	Słoniawy 18, 06-425 Karniewo
15.	OSP Szwelice	Szwelice 83, 06-100 Pułtusk
16.	OSP Tłucznice	Tłucznice 34, 06-425 Karniewo
17.	OSP Zaręby	Zaręby 37, 06-425 Karniewo
18.	OSP Obiecanowo	Obiecanowo, 06-425 Karniewo

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Uczestnicy badania ankietowego wskazywali także organizacje pozarządowe, których w gminie brakuje, a które mogłyby integrować, aktywizować lokalną społeczność lub przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania lokalnych problemów. W pierwszej kolejności wymieniono stowarzyszenia działające na rzecz lokalnej społeczności, fundacje wspierające osoby niepełnosprawne oraz organizacje skupiające młodzież.

W 2017 r. w gminie Karniewo funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2017 roku

lp.	nazwa parafii	adres parafii
1.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wszystkich Świętych w Karniewie	Plac Kościelny 4, 06-425 Karniewo
2.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Jana Chrzciciela w Szwelicach	Szwelice 85A, 06-100 Pułtusk

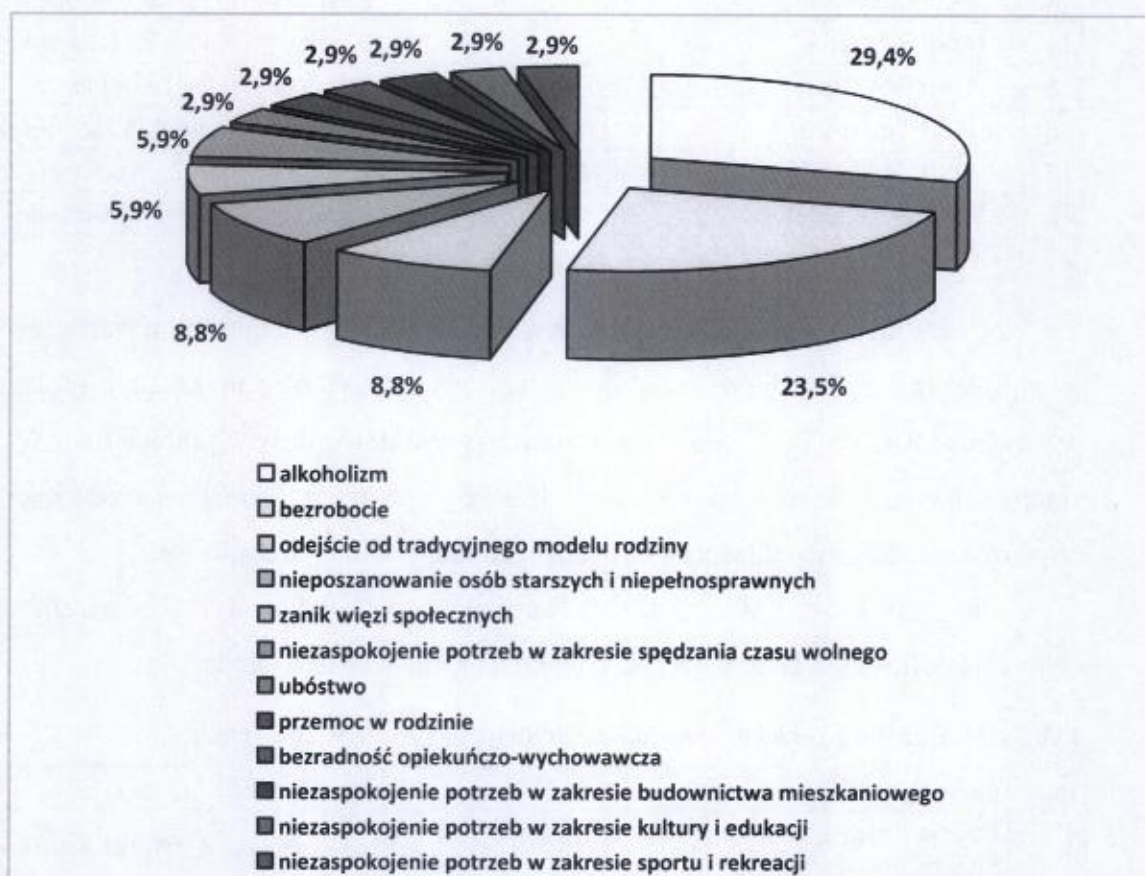
Dane Urzędu Gminy Karniewo.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Karniewo oraz określenia stopnia ich natężenia zostały przeprowadzone badania przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. W badaniu ankietowym wzięło udział 16 respondentów. Grupa badawcza nie była grupą reprezentatywną. W badaniu mogła wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

Uczestników badania poproszono na wstępie o wskazanie problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie. Respondenci mieli możliwość dokonania wielokrotnego wyboru odpowiedzi. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

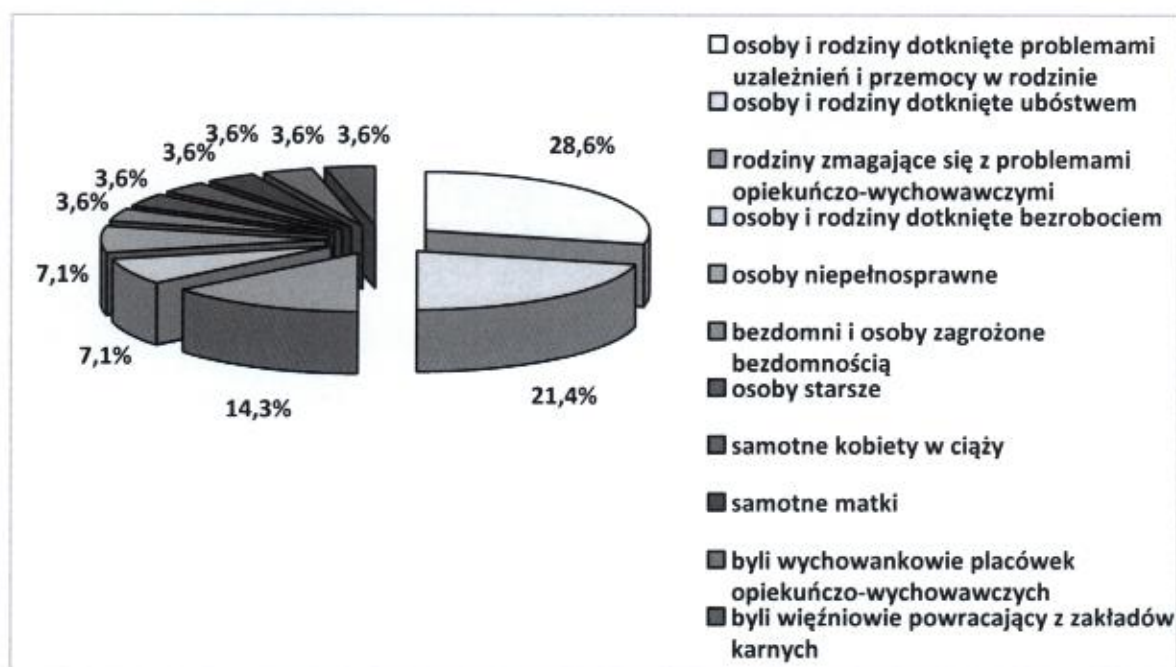
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wymieniali alkoholizm (29,4%) i bezrobocie (23,5%). Wskazywano też na odejście od tradycyjnego modelu rodziny oraz nieposzanowanie osób starszych i niepełnosprawnych (po 8,8%), a w dalszej kolejności na zanik więzi społecznych

i niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (po 5,9%), a także ubóstwo, przemoc w rodzinie, bezradność opiekuńczo-wychowawczą, niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego, niezaspokojenie potrzeb w zakresie kultury i edukacji oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie sportu i rekreacji (po 2,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób, rodzin i grup mieszkańców, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

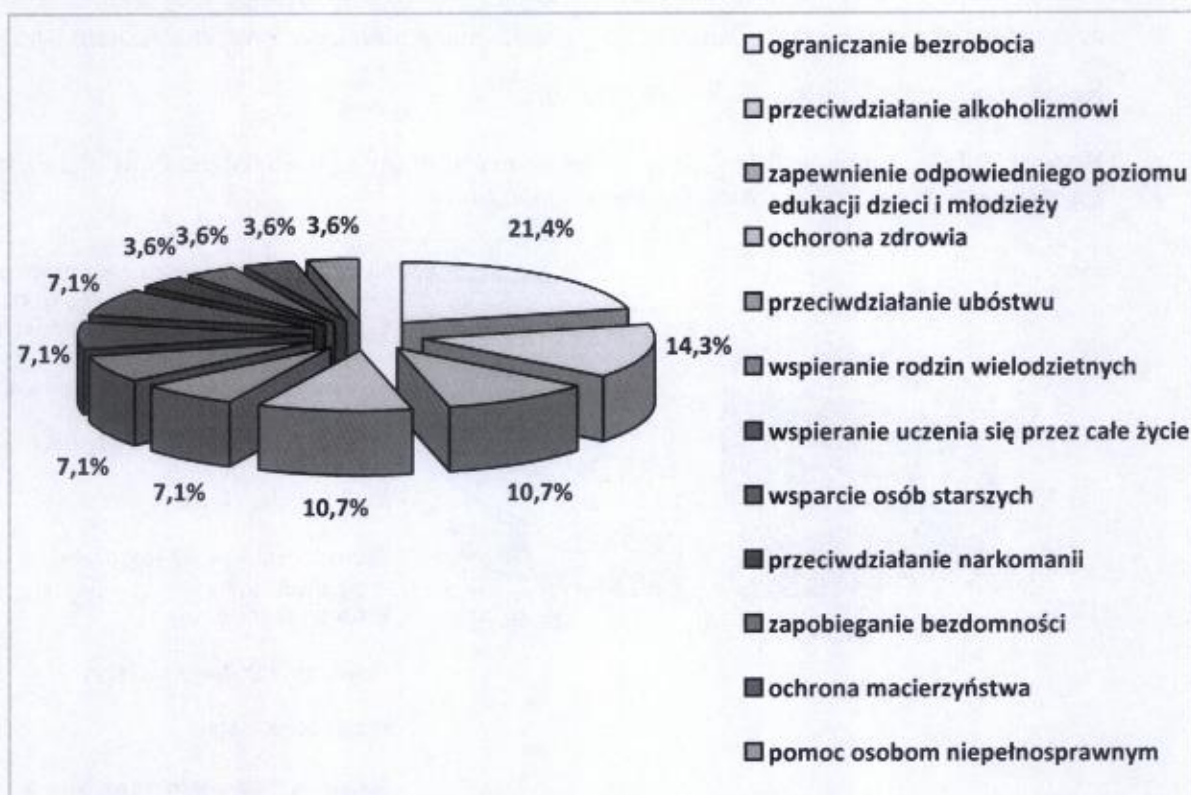

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najczęściej wskazywaną przez badanych grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym były osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (28,6%). Liczne wskazania odnosiły się do osób i rodzin dotkniętych ubóstwem (21,4%) oraz rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (14,3%), a także osób i rodzin dotkniętych bezrobociem i osób niepełnosprawnych (po 7,1%). Do często wskazywanych kategorii osób, rodzin i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym zaliczono również: osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością, osoby starsze, samotne, kobiety w ciąży i samotne matki oraz byłych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i byłych więźniów powracających z zakładów karnych (po 3,6%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. W jakim Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

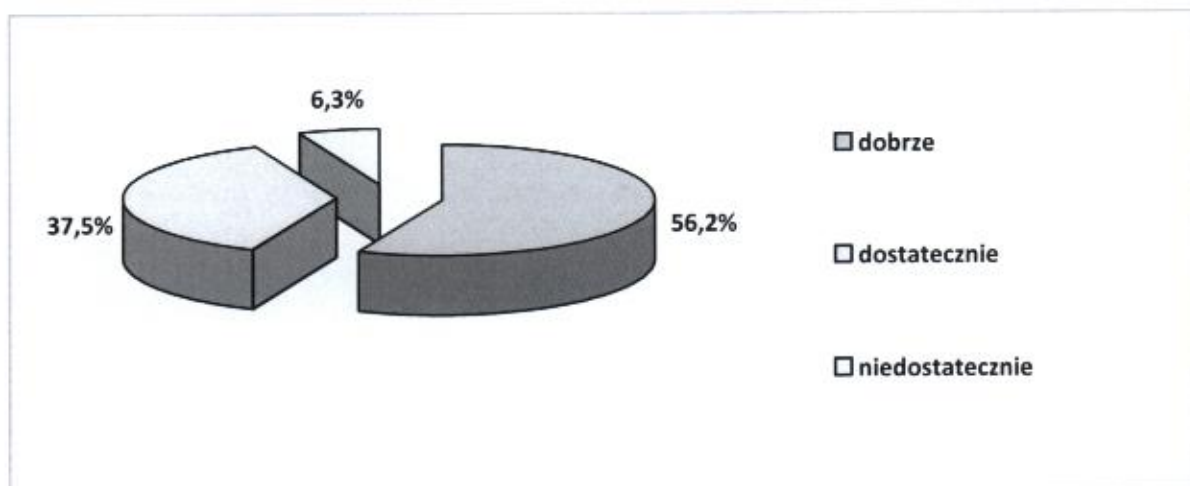

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: ograniczanie bezrobocia (21,4%), przeciwdziałanie alkoholizmowi (14,3%), zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży oraz ochrona zdrowia (po 10,7%), przeciwdziałanie ubóstwu, wspieranie rodzin wielodzietnych, wspieranie uczenia się przez całe życie i wsparcie osób starszych (po 7,1%), a także przeciwdziałanie narkomanii, zapobieganie bezdomności oraz ochrona macierzyństwa i pomoc osobom niepełnosprawnym (po 3,6%).

W sondażu poruszono także kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu oraz działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania temu zjawisku i poprawy sytuacji osób i rodzin nim dotkniętych. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem większości (56,3%) badanych realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu są dobre, a kolejne 37,5% ankietowanych określiło je jako dostateczne. Jednocześnie ponad 6% respondentów stwierdziło, że są one niedostateczne.

Wskazując działania, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania ubóstwu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych ubóstwem, uczestnicy badania postulowali najczęściej organizowanie zbiórek żywności, zwiększenie pomocy finansowej, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa i szkoleń zawodowych służących uzyskaniu nowych lub podnoszeniu dotychczasowych kwalifikacji zawodowych zwiększających szanse na rynku pracy oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Za równie ważne uznano motywowanie do podejmowania działań, poprawę warunków mieszkaniowych, wsparcie transportu publicznego oraz prowadzenie działań edukacyjnych mających wpływ na zmianę mentalności, a także współpracę samorządu gminy z kościołem. Niektórzy ankietowani stwierdzili, że działania realizowane w gminie są wystarczające.

Działania, które należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji i zaspokojenia potrzeb osób i rodzin wymagających wsparcia

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na wsparcie rodzin z problemami. W tym kontekście badani wskazywali na potrzebę zapewnienia im dostępu do specjalistycznej pomocy psychologów, terapeutów i trenerów, zwiększenie pomocy materialnej (rzeczowej i finansowej), tworzenie miejsc pracy oraz skuteczną pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Za równie ważne uznali także zatrudnienie lekarzy specjalistów w ośrodkach zdrowia na terenie gminy. Według niektórych

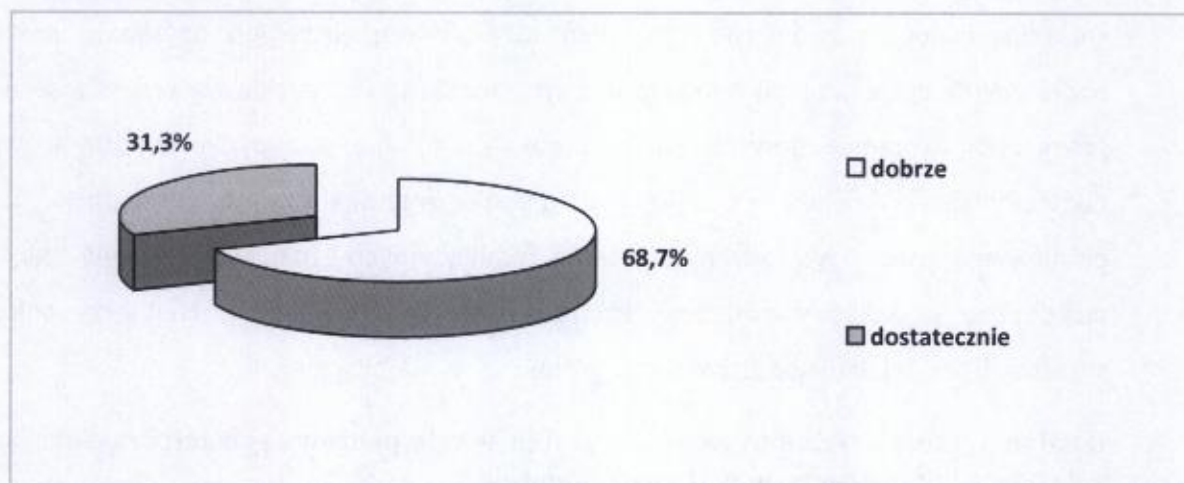
respondentów działania prowadzone na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia są właściwe i wystarczające.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie, bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Policję, Urząd Gminy, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Kultury, ośrodki opiekuńczo-wychowawcze oraz instytucje przeciwdziałające alkoholizmowi.

Uczestników badania poproszono o ocenę komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami oraz o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy przepływu informacji pomiędzy władzami a mieszkańcami. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami.

Wykres 12. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wszyscy ankietowani pozytywnie ocenili komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Według prawie 69% ankietowanych jest ona dobra, a kolejne 31,3% badanych przyznało, że jest dostateczna.

Odpowiadając na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy przepływu informacji pomiędzy władzami a mieszkańcami, ankietowani wymieniali najczęściej: systematyczne organizowanie otwartych spotkań przedstawicieli władzy ze społecznością gminy, prowadzenie konsultacji społecznych, częstsze zebrania wiejskie,

poprawę komunikacji z sołectwami, a także usprawnienie przepływu informacji dzięki nowoczesnym technologiom – uruchomienie bramki SMS lub aplikacji na telefony komórkowe.

Działania, które należałoby podjąć w gminie w celu integrowania społeczności lokalnej

W odpowiedzi na pytanie o działania integrujące społeczność lokalną, uczestnicy badania szczególnie nacisk położyli na organizowanie festynów, uroczystości i imprez kulturalnych, zawodów sportowych, zabaw tanecznych oraz regularnych spotkań dla społeczności lokalnej. Według części respondentów prowadzone działania integrujące mieszkańców są wystarczające.

Działania, które należałoby podjąć w gminie w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób, rodzin i grup mieszkańców

Wśród działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu respondenci wskazywali najczęściej na zwiększenie pomocy dla osób i rodzin niezaradnych życiowo oraz wsparcie rodzin ubogich, podejmowanie działań integrujących różne środowiska, organizowanie spotkań i warsztatów prezentujących inne kultury oraz edukowanie młodego pokolenia. Zdaniem niektórych ankietowanych właściwe działania są prowadzone, choć nie zawsze osoby dotknięte tym problemem podejmują współpracę.

14. BEZROBOCIE

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim, w latach 2015-2017 liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała wahaniom: 382 osoby na koniec 2015 roku, 342 osoby na koniec roku następnego, 355 osób na koniec roku 2017. Podobnie, wahał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio: 217 (w stosunku do 165 kobiet) na koniec 2015 r., 182 (w stosunku do 160 kobiet) na koniec 2016 r. i 197 (w stosunku do 158 kobiet) na koniec 2017 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba bezrobotnych w gminie	382	342	355
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10,90%	9,88%	10,27%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	165	160	158
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	43,19%	46,78%	44,51%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2015-2017 w powiecie makowskim, województwie mazowieckim i w kraju.

Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
stopa bezrobocia w powiecie makowskim	20,8%	19,5%	18,3%
stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	8,4%	7,2%	5,6%
stopa bezrobocia w kraju	9,8%	8,3%	6,6%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W rozpatrywanym okresie stopa bezrobocia w powiecie makowskim była znacznie wyższa niż w województwie mazowieckim i w kraju. Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2017 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	89	43	48,31%
25-34 lata	107	51	47,66%
35-44 lata	65	27	41,54%
45-54 lata	56	25	44,64%
55-59 lat	25	12	48,00%
60 lat i więcej	13	–	–
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	19	8	42,11%
1-3 miesiące	66	23	34,85%
3-6 miesięcy	42	21	50,00%
6-12 miesięcy	60	27	45,00%
12-24 miesiące	66	29	43,94%
powyżej 24 miesięcy	102	50	49,02%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	79	41	51,90%

do 1 roku	67	39	58,21%
1-5 lat	89	32	35,96%
5-10 lat	58	26	44,83%
10-20 lat	43	13	30,23%
20-30 lat	17	7	41,18%
30 lat i więcej	2	0	–
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	22	16	72,73%
policealne i średnie zawodowe	69	43	62,32%
średnie ogólnokształcące	58	32	55,17%
zasadnicze zawodowe	117	37	31,62%
gimnazjalne i niższe	89	30	33,71%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

Na koniec 2017 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (107 osób) i 18-24 lata (89 osób), osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (102 osoby) i od 1 do 3 miesięcy oraz od 12 do 24 miesięcy (po 66 osób), osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (89 osób) oraz bez stażu pracy (79 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (117 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (89 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (72,73%), a także osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (62,32%), zaś blisko połowę wśród osób w wieku 18-24 lata (48,31%), wśród osób pozostających bez zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy (50,00%) i osób ze stażem pracy do 1 roku (58,21%),

Tabela 35. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	0
przetwórstwo przemysłowe	36	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0
budownictwo	17	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	39	0
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	0
transport i gospodarka magazynowa	5	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4	0

działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	0
edukacja	4	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1	0
pozostała działalność usługowa	74	0
działalność niezidentyfikowana	79	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

Na koniec 2017 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze funkcjonujące w takich działach, jak: działalność niezidentyfikowana (79 osób) i pozostała działalność usługowa (74 osoby), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (39 osób), przetwórstwo przemysłowe (36 osób) oraz budownictwo (17 osób).

Na koniec 2017 r. nie było żadnych ofert pracy dla osób bezrobotnych.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

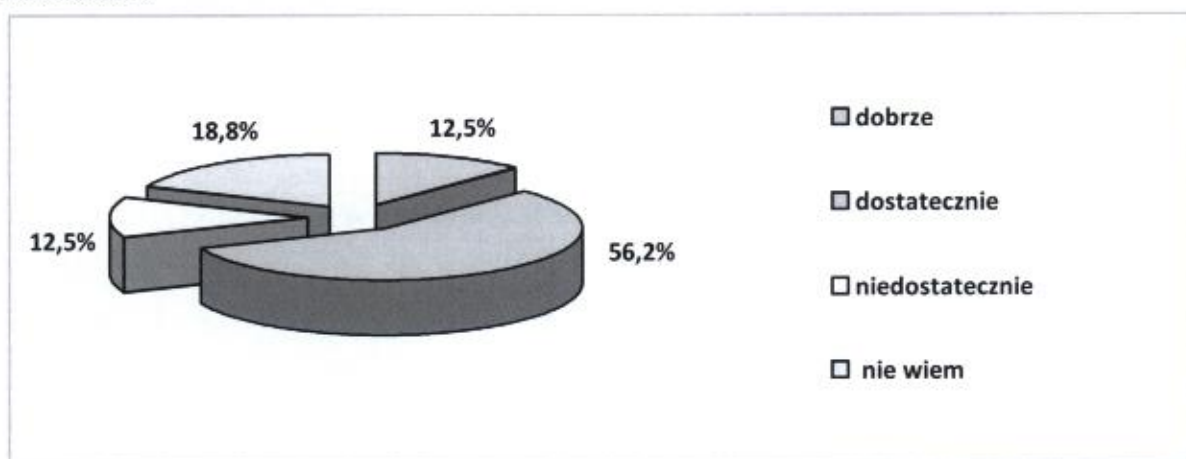
Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególnie nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Brak zatrudnienia nie jest najważniejszym problemem społecznym na terenie gminy – ankietowani umieścili go na drugim miejscu. Jednak bezrobocie uznali za obszar, w którym oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Nie należy zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi zwykle do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju. Po spadku poziomu bezrobocia w gminie Karniewo w 2016 r., w 2017 r. odnotowano jego ponowny

wzrost. Problemy, jakie powoduje brak zatrudnienia, odciskają silne piętno w życiu i świadomości dotkniętych bezrobociem osób, rodzin i całych środowisk. Sytuacja ta wymaga uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

Uczestników badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych pozytywnie oceniła działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Jako dostateczne określiło je 56,2% respondentów, a kolejne 12,5% badanych przyznało, że są dobre. Jednocześnie 12,5% pytanych stwierdziło, że są one niedostateczne. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 18,8% uczestników badania.

Kolejne pytanie dotyczyło działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania bezrobociu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych bezrobociem. Uczestnicy badania postulowali najczęściej organizowanie kursów podnoszących kwalifikacje i szkoleń zawodowych dostosowanych do aktualnych potrzeb rynku i zapewniających zdobycie nowego zawodu, budowę zakładów produkcyjnych na terenie gminy i stworzenie warunków do powstawania nowych podmiotów zapewniających miejsca pracy, rozszerzenie zakresu robót publicznych i prac interwencyjnych, organizowanie giełdy pracy, a także wsparcie transportu publicznego i zachęcanie młodzieży do zdobywania wykształcenia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną,

z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcyjnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych, zaniedbujących obowiązków opieki następczej. Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie. Przybiera ona formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) i finansowego. W 2017 r. pomocą GOPS-u objęto 1 osobę bezdomną.

Na terenie gminy nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych. Gmina nie dysponuje również mieszkaniami chronionymi dla osób bezdomnych.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Karniewo w latach 2015-2017.

Tabela 36. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2015-2017 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	49 169,80	46 351,11	57 435,17
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	4 923,48	8 699,81	7 950,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	999,55	1 710,82
razem	54 093,28	56 050,47	67 095,99

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karniewie.

W latach 2015-2017 r. kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem ulegały wahaniom (49 169,80 zł w 2015 r., 46 351,11 zł w 2016 r., 57 435,17 zł w 2017 r.), wahały się także środki mające służyć przeciwdziałaniu narkomanii (4 923,48 zł w 2015 r., 8 699,81 zł w 2016 r., 7 950,00 zł w 2017 r.). W 2015 r. odrębnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie nie przeznaczono, natomiast w latach 2016-2017 środki na ten cel rosły (999,55 zł w 2016 r., 1 710,82 zł w 2017 r.)

Mieszkańcy mogą korzystać ze wsparcia instytucji w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Wykaz jednostek udzielających wsparcia z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie działających na terenie gminy

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Pułtуска 3, 06-425 Karniewo
2.	Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień przy GKRPA	
3.	Grupa AA „Dromader”	
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Pułtуска 5, 06-425 Karniewo
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
6.	Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Filia w Karniewie,	ul. Szkolna 16, 06-425 Karniewo
7.	Przychodnia Lekarska „Pod Różą”, Filia w Karniewie,	ul. Działkowa 5, 06-425 Karniewo

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, którego celem jest udzielanie pomocy psychologicznej i terapeutycznej osobom uzależnionym od alkoholu, ich rodzinom i bliskim, osobom uzależnionym od narkotyków, ich rodzinom i bliskim, współuzależnionym, doświadczającym przemocy domowej, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, przeżywającym trudności emocjonalne oraz z problemami rodzinnymi. Wyżej wymienione wsparcie jest udzielane poprzez:

- motywowanie do podjęcia leczenia osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, także terapii osób współuzależnionych, kierowanie do leczenia specjalistycznego,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzorca picia,
- udzielenie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,

- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

W analizowanym roku wsparcie Punktu otrzymało 15 osób uzależnionych oraz 8 osób współuzależnionych. Łącznie odbyło się 114 sesji.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące lokalnego rynku napojów alkoholowych oraz działalności GKRPA w gminie Karniewo w latach 2015-2017 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	15	16	14
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	14	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	6	32	1
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	4	11	0
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karniewie.

W latach 2015-2017 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymywała się na zbliżonym poziomie (odpowiednio: 15, 16, 14). Sporym wahaniem ulegała natomiast liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (6 w 2015 r., 32 w 2016 r., 1 w 2017 r.), podobnie wahała się również liczba pozytywnych opinii w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (4 w 2015 r., 11 w 2016 r., 0 w 2017 r.). W analizowanym okresie nie wydawano decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, jak również negatywnych opinii w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2016 r. przeprowadzono 14 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w pozostałych latach analizy punktów sprzedaży nie sprawdzano.

Tabela 39. Działalność GKRPA w latach 2015-2017 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2015	2016	2017
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	12	15	24
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia	2	2	2

odwykowego			
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	18	24	22
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	18	24	22
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karniewie.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 12 osobami w 2015 r., w 2016 r. z 15 osobami, natomiast w 2017 r. z 24 osobami. W rozpatrywanym okresie GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w 2015 r. wobec 2 osób, w 2016 r. także wobec 2 osób i w 2017 r. również wobec 2 osób.

Jeśli chodzi o przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, to w 2015 r. GKRPA skontaktowała się z 18 osobami dotkniętymi tym problemem, w 2016 r. skontaktowano się z 24 osobami, a rok później z 22 osobami doznającymi przemocy w rodzinie. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2015-2017 skierowała na terapię uzależnienia od alkoholu sprawców przemocy odpowiednio: 18, 24 i 22 osoby. W rozpatrywanym okresie GKRPA nie złożyła do prokuratury ani jednego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przeciwko sprawcom przemocy.

W ramach realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowano działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w trzech szkołach:

Publiczne Gimnazjum w Karniewie:

- Projekt „Tydzień zdrowia w szkole” dla uczniów II i III klasy,
- Projekt edukacyjny „Dzień Europejski,
- Dofinansowanie wyjazdu uczniów Publicznego Gimnazjum na finał Ogólnopolskiego Konkursu pt. „Działalam Bezpiecznie”. Konkurs obejmował temat udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, profilaktykę uzależnień oraz działania w sytuacjach zagrożenia.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Karniewie:

- Zajęcia warsztatowe i wykład pt. „Cyberprzemoc – uzależnienie”,
- Spektakl z elementami profilaktyki Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska”,
- Dofinansowanie zakupu pomocy dydaktycznych do prowadzenia zajęć psychoedukacyjnych i socjoterapeutycznych wynikających z programu zajęć pt. „Jestem przyjacielem”.

Publiczna Szkoła Podstawowa w Szwelicach:

- Warsztaty profilaktyczno-terapeutyczne dla uczniów z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych z elementami kształtowania postaw i wychowania dla uczniów klas 4-6,
- Festyn Rodzinny, którego celem było pogłębienie więzi rodzinnych, promowanie zdrowego stylu życia, integracja środowiska lokalnego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Karniewie przystąpiła też do Ogólnopolskich Kampanii pt. „Dopalacze – powiedz STOP”, „Reaguj na przemoc” (plakaty, broszury, ulotki skierowane do uczniów, młodzieży, dorosłych, ofiar, sprawców i świadków przemocy).

Na zlecenie GKRPA została opracowana Diagnoza Problemów Społecznych na Terenie Gminy Karniewo. Zakres działań odniósł się do zidentyfikowania problemów uzależnień, przemocy wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców), zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień i przemocy, zidentyfikowania skutków występujących problemów, pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

W 2017 r. w ramach propagowania zdrowego stylu życia – bez uzależnień – oraz zagospodarowania wolnego czasu mieszkańcom gminy GKRPA sfinansowała:

- turniej piłki siatkowej i plażowej dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej o puchar Wójta Gminy Karniewo,
- biegi ku czci Jana Pawła II oraz rozgrywki gminne (piłka nożna, piłka siatkowa, plażowa, ringo),
- turniej piłki siatkowej o Puchar Wójta Gminy Karniewo pt. „Gramy z Orkiestrą” (przedstawione zostały informacje o szkodliwości dopalaczy pod hasłem „Dopalacze – Wypalacze – STOP” oraz formy spędzania wolnego czasu; przeprowadzono pogadankę o szkodliwości używania narkotyków, alkoholu oraz używek),
- zakup wyposażenia do siłowni dla świetlicy wiejskiej w Łukowie, dla mieszkańców wsi Chelchy Kmiece, wyposażenie boiska w bramkę do gry w piłkę nożną przy SP w Szwelicach, zakup namiotu (pawilonu handlowego) dla mieszkańców wsi Zakrzewo,
- zakup sprzętu nagłaśniającego do świetlic wiejskich w Obiecanowie, Szwelicach, Słoniawach i Byszewie-Wygodzie,
- sfinansowanie wyjazdu dzieci i młodzieży z Klubu Pełta Karniewo na turnieje sportowe połączone z elementami profilaktyki,
- dofinansowanie wyjazdu seniorów z gminy na wycieczkę w Bieszczady połączoną z elementami profilaktyki,

- sfinansowanie wyjazdu mieszkańców gminy (dzieci, młodzież, dorośli, osoby starsze i niepełnosprawne z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym) do Torunia (podczas wyjazdu przekazano uczestnikom informacje: ulotki, broszury dotyczące uzależnień oraz skutków zażywania środków psychoaktywnych),
- przeznaczenie środków finansowych na Fundusz Pomocy Polskiego Związku Niewidomych w Makowie Mazowieckim oraz na działanie Klubu Honorowych Dawców Krwi.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W 2017 r. odbyło się 16 posiedzeń całego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 122 posiedzenia w ramach grup roboczych. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie gminy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli 18 procedur „Niebieska Karta” (17 sporządzonych przez Policję i 1 sporządzoną przez pracowników GOPS-u) wśród rodzin z gminy Karniewo. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – w 2017 r. „Niebieską Kartę” zamknięto w 11 rodzinach.

Tabela 40. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	11	11	11
liczba spotkań ZI w ciągu roku	7	8	16
liczba spotkań grup roboczych	58	22	122
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	5	5	18
w tym sporządzone przez Policję	5	5	17
w tym sporządzonych przez pracowników OPS-u	0	0	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	3	6	11
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	17	19	18
liczba spraw sądowych z powodu przemocy w rodzinie	0	0	0
w tym zakończonych wyrokiem	0	0	0
w tym skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	0	0	0
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	0	0
w tym umorzonych	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

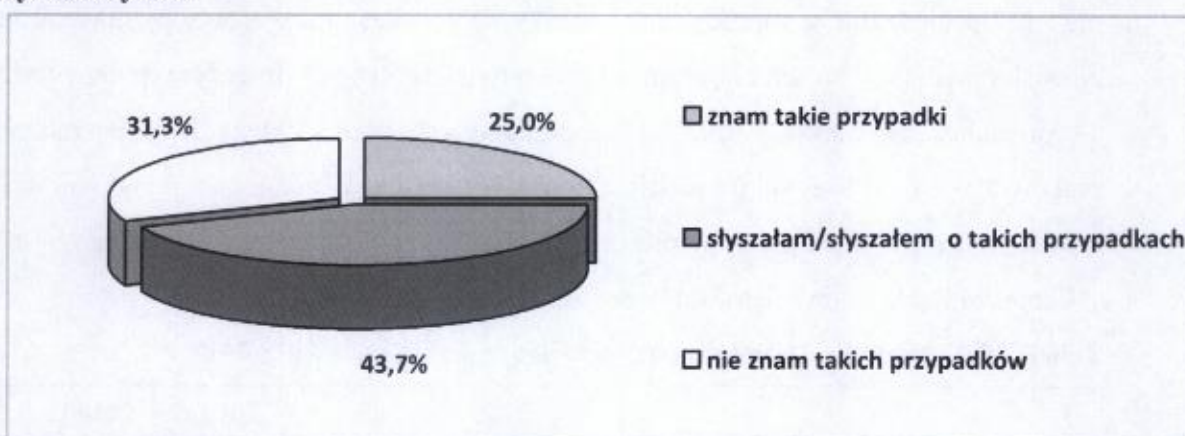
Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 3 rodzinom (9 osób w rodzinach) w 2015 r., 3 rodzinom (6 osób w rodzinach) w 2016 r. i 2

rodzinom (5 osób w rodzinach) w 2017 r. Pomocy z powodu narkomanii oraz przemocy w rodzinie w analizowanym okresie nie udzielano.

Warto dodać, że mieszkańcy mogą również korzystać ze wsparcia instytucji w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie poza gminą – m.in. Poradni Rodzinnej działającej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim. Z pomocy terapeutycznej ww. poradni skorzystało w 2017 r. 23 mieszkańców gminy.

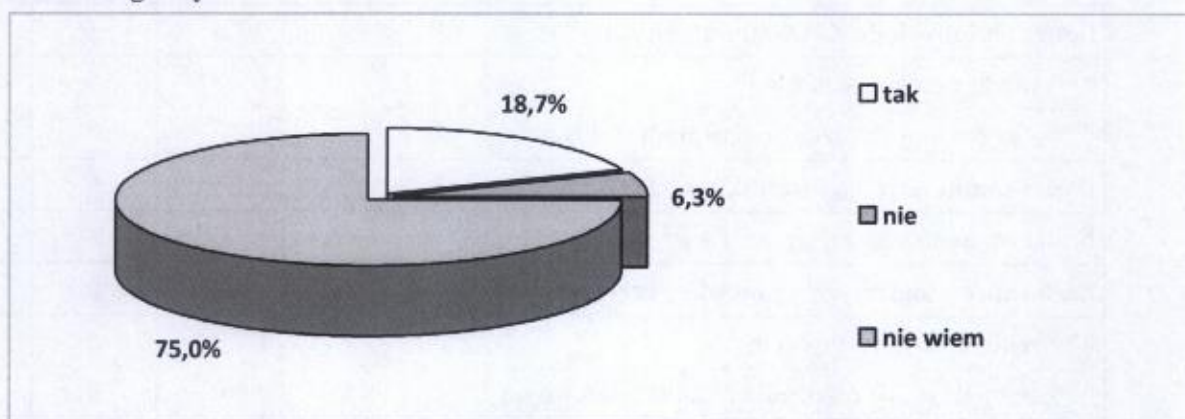
Ankietowani odnieśli się także do zjawiska przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 14. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 15. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 44% respondentów stwierdziło, że słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie, a jedna czwarta badanych przyznała, że takie przypadki zna. Jednak 31,3% ankietowanych stwierdziło, że takich przypadków nie zna. Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, prawie 19% badanych odpowiedziało twierdząco. Przeciwnego zdania było 6,3% badanych. Najwięcej, bo aż trzy czwarte respondentów, nie było w stanie tego ryzyka ocenić.

17. SYTUACJA DZIECKA

Badania ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na terenie gminy placówkach oświatowych pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne dzieci i uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych, nauczycieli lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych i wychowawczych:

- Przedszkole Samorządowe im. Doroty Gellner w Karniewie (liczba dzieci: 131, liczba wychowawców: 11),
- Szkoła Podstawowa w Szwelicach (liczba uczniów: 38, liczba nauczycieli: 14),
- Szkoła Podstawowa im. Oskara Kolberga w Karniewie (liczba uczniów: 260, liczba nauczycieli: 32),
- Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Karniewie (liczba uczniów: 118, liczba nauczycieli: 22).

Zasoby i oferta

Z analizy ankiety wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i pielęgniarkę, a także obejmują uczniów opieką logopedy, trzy szkoły zapewniają pomoc doradcy zawodowego. Ani jedna placówka nie zatrudnia psychologa.

Trzy placówki prowadzą dożywianie uczniów, tym rodzajem wsparcia objętych jest 101 wychowanków i uczniów. Ogół placówek posiada dostęp do Internetu. Trzy szkoły zapewniają dzieciom i młodzieży dostęp do sali gimnastycznej i boiska sportowego (brak wskazania w Przedszkolu Samorządowym). Tylko w jednej szkole (SP w Karniewie) funkcjonują klasy integracyjne. Wszystkie szkoły zapewniają dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych, natomiast dwie z nich (brak wskazania w SP w Karniewie) umożliwiają nauczanie indywidualne.

Ankietowane placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań – m.in. koła przedmiotowe, teatralne, muzyczne (chór szkolny), plastyczne, medialne, fotograficzne, rytmiczno-taneczne, sportowe, jak również trening twórczego myślenia. Jednocześnie jednostki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia logopedyczne (4), wyrównawcze (3), korekcyjno-kompensacyjne (2), socjoterapeutyczne (1) rewalidacyjne (1) oraz zajęcia z zakresu pomocy pedagogicznej, jak również zajęcia rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne.

Problemy dosięgające dzieci i uczniów oraz ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają dzieci i uczniów oraz ich rodziny identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych, obejmujące 12 i 6 zmiennych. Uczestnik badania stwierdzał ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych problemów zawierają poniższe tabele.

Tabela 41. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2015/2016

nieakceptowalne zachowania i zjawiska patologiczne	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono
palenie papierosów	8	3
sięganie po alkohol	8	3
sięganie po narkotyki	–	4
niszczenie mienia szkolnego	1	3
kradzieże na terenie szkoły	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	4	3
udział w grupach negatywnych	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	12	1
autoagresja	3	2
ucieczki z domu	–	4
przestępczość ujawniona	1	3
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	3

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej występujących zachowań negatywnych należały: agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, sięganie po papierosy i alkohol, dyskryminacja w grupie rówieśniczej, autoagresja, niszczenie mienia szkolnego oraz przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego i przestępczości ujawnionej. Zdaniem przedstawiciela jednej placówki w ostatnich trzech latach nie zwiększyła się liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów, trudności z odpowiedzią na to pytanie miało natomiast pozostałych trzech uczestników badania.

Tabela 42. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach dzieci i uczniów z gminy

dysfunkcje i patologie rodziny	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	6	1

zaniedbanie	2	3
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–	4
przemoc w rodzinie	2	3
wykorzystywanie seksualne dzieci	–	4
przestępczość	–	4

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym, uczestnicy badania potwierdzili przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zaniedbywania dzieci oraz przemocy w rodzinie. Zdaniem przedstawiciela jednej placówki w ostatnich trzech latach nie zwiększyła się liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów, natomiast 3 respondentów nie potrafiło wypowiedzieć się w tej kwestii.

Współpraca z rodzicami

Przedstawiciele ankietowanych placówek (poza Przedszkolem Samorządowym) uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne, wywiadówki klasowe, także wywiadówki partnerskie (wychowawca – rodzic – uczeń), rozmowy telefoniczne, konsultacje indywidualne z wychowawcami i nauczycielami oraz prelekcje i spotkania z pedagogami szkolnymi, logopedami. Rodzice aktywnie uczestniczą też w życiu szkoły, realizując wspólne inicjatywy integrujące społeczność lokalną oraz uczestnicząc w uroczystościach szkolnych, festynach rodzinnych i innych imprezach lokalnych. Placówki oświatowe wskazują rodzinom przeżywającym trudności odpowiednie formy wsparcia, a także organizują szkolenia i warsztaty oraz spotkania ze specjalistami (m.in. psycholog, policjant).

Współpraca z instytucjami i organizacjami

Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny została uznana przez uczestników badania za zadowalającą. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminny Ośrodek Kultury, Komendę Powiatową Policji, Straż Pożarną, Ośrodek Zdrowia, Nadleśnictwo, KRUS oraz parafie.

Pomoc oferowana dzieciom z rodzin ubogich

Szkoły zapewniają uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. dożywianie dzieci i młodzieży (we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej), dofinansowanie wycieczek szkolnych i imprez dla uczniów, organizowanie paczek żywnościowych, a także zwolnienia np. z ubezpieczenia.

Pomoc oferowana dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

W ramach działań szkół na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy ankietowani wymienili m.in. obejmowanie wsparciem psychologiczno-pedagogicznym (poradnictwo, terapie i konsultacje ze specjalistami i ekspertami), kierowanie i pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi, organizowanie zajęć i warsztatów dla dzieci oraz rodziców, monitorowanie sytuacji, ścisły kontakt z wychowawcą, opiekę świetlicową, rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych oraz sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach, jak również asertywności.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów w środowisku szkolnym

Określając działania niezbędne do przeprowadzenia w celu pełniejszego rozpoznania problemów dzieci i uczniów, respondenci wskazywali na konieczność doskonalenia współpracy z instytucjami dbającymi o dobro dziecka, zatrudnienia psychologa, organizowania spotkań indywidualnych na początku roku szkolnego, prowadzenia wywiadów pogłębionych oraz obserwacji pozwalających na prawidłowe rozpoznanie potrzeb i problemów. Według przedstawiciela jednej z placówek podejmowane dotąd działania są wystarczające.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin, w tym w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Wśród działań niezbędnych do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin dzieci i uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie, przedstawiciele placówek oświatowych wymienili potrzebę kontynuowania dotychczasowych działań szkoły, zatrudnienia psychologa, umożliwiania przepływu informacji pomiędzy szkołą a placówkami wspierającymi rodzinę (w miarę możliwości prawnych) oraz prowadzenia współpracy z instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi.

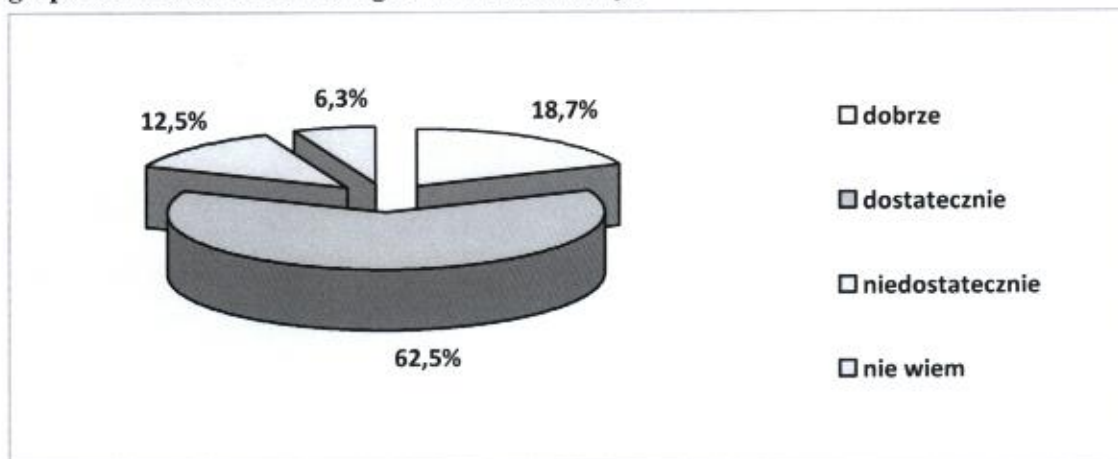
Działania konieczne do przeprowadzenia w celu usprawnienia funkcjonowania placówki i polepszenia efektywności procesu edukacji i wychowania

Według uczestników badania niezbędne jest kontynuowanie dotychczasowych działań w zakresie profilaktyki, dydaktyki i wychowania oraz doskonalenie współpracy z instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi. Zdaniem przedstawicieli dwóch placówek podejmowane dotąd działania są wystarczające.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii mieszkańców

Uczestników badania poproszono także o wyrażenie opinii na temat organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie została oceniona pozytywnie. Według 62,5% ankietowanych są one dostateczne, a kolejne 18,7% badanych stwierdziło, że są dobre. Jednocześnie 12,5% respondentów uznało, że są one niedostateczne. Zdania w tej sprawie nie miało 6,3% pytanych.

Ankietowani zgłaszali także propozycje działań, które należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży. Najczęściej postulowali zaktywizowanie działań Gminnego Ośrodka Kultury, szczególnie w godzinach popołudniowych i w dni wolne od nauki, rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań, zachęcanie młodzieży do uprawiania sportu oraz bezpłatne udostępnianie hali sportowej, zagospodarowanie czasu podczas ferii, wakacji i dni wolnych, organizowanie wycieczek, zabaw tanecznych, rozgrywek sportowych, spotkań i półkolonii, a także wyjazdów do teatru, muzeum czy na mecze. Za równie ważne uznano zapewnienie bezpłatnej opieki dentystycznej w placówkach oświatowych.

18. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do 9,6 miliona w 2035 r., co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa

ludności gminy Karniewo jest w pewnym sensie potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich latach miał tutaj miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba mieszkańców gminy ogółem	5 309	5 252	5 242
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	757	784	782
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	14,26%	14,93%	14,92%

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2017 wzrósł w stosunku do roku 2015 i wynosił odpowiednio: 14,26%, 14,93% i 14,92%.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. W latach 2015-2017 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie przyznawał świadczenia w postaci usług opiekuńczych po trzech osobom w każdym roku.

Warto dodać, że przy Gminnym Ośrodku Kultury funkcjonuje Uniwersytet III Wieku oferujący raz na dwa tygodnie zajęcia skierowane do osób starszych.

Z przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania ankietowego wynika, że 3,6% uczestników badania uznało osoby starsze za grupę najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a działania podejmowane w gminie na rzecz wsparcia osób starszych wskazało jako najbardziej niezadowolające 7,1% respondentów.

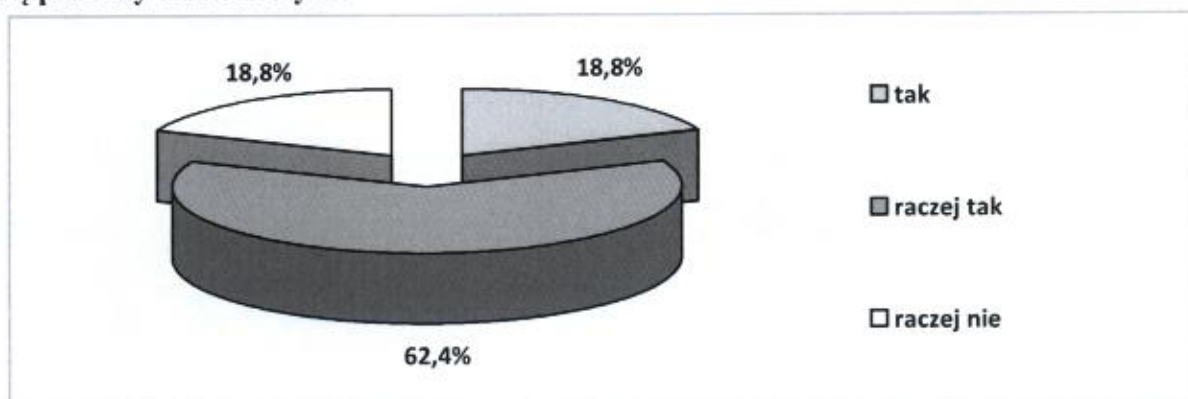
Identyfikując problemy, jakie dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali najczęściej samotność, brak zainteresowania i opieki ze strony rodziny, marginalizację i wykluczenie społeczne, trudną sytuację ekonomiczną (niskie emerytury i zbyt wysokie ceny leków) oraz problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, a także trudności komunikacyjne.

Wskazując działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych, najczęściej postulowano zorganizowanie wolontariatu na rzecz seniorów, wspieranie w załatwianiu spraw dnia codziennego, zintensyfikowanie działań GOPS-u i zwiększenie

opieki nad osobami starszymi i niepełnymi oraz zobowiązanie rodzin do opieki, a także edukowanie i uwrażliwianie młodego pokolenia na potrzeby seniorów.

Zdaniem aż 81,2% respondentów w działaniach realizowanych na terenie gminy raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych. Przeciwnego zdania było 18,8% badanych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Taki podział wskazań może sugerować, iż problemy osób starszych są dostrzegane przez jej mieszkańców, a działania adresowane do seniorów zostały pozytywnie ocenione przez większość ankietowanych. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb osób starszych w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, bowiem 56,25% uczestników badania przeprowadzonego na potrzeby opracowania dokumentu strategii rozwiązywania problemów społecznych to osoby poniżej 55. roku życia, a 31,25% to osoby z grupy wiekowej 56-65 lat, natomiast osoby powyżej 65. roku życia, czyli najbardziej uwrażliwione na kwestie odnoszące się do grupy seniorów, były reprezentowane przez 6,25% badanych.

19. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane ze spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Karniewo mieszkało ogółem 816 osób niepełnosprawnych (378 mężczyzn i 438 kobiet),

w tym 684 osoby niepełnosprawne prawnie i 132 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 14,9%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie wynika, że w latach 2015-2017 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2015-2017.

Tabela 44. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba rodzin	33	34	37
liczba osób łącznie w rodzinach	86	87	89

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karniewie.

W 2015 r. z pomocy społecznej udzielonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karniewie z powodu niepełnosprawności skorzystały 33 rodziny liczące 86 osób. Ponadto w 2015 r. wypłacono 403 świadczenia (na łączną kwotę 31 420 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W 2016 r. z pomocy GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystały 34 rodziny liczące 87 osób. W tym samym roku wypłacono 351 świadczeń (na łączną kwotę 34 460 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W ostatnim roku analizy ze wsparcia GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 37 rodzin liczących 89 osób. Wypłacono także 296 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (na łączną kwotę 31 870,61 zł).

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Makowie Mazowieckim, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy Karniewo w latach 2015-2017. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 45. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16. roku życia)	16	12	8
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych	59	45	38

dorosłym mieszkańcom gminy (powyżej 16. roku życia)			
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	12	12	7
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	38	22	20
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	9	11	11

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Makowie Mazowieckim.

Z przedstawionych danych wynika, iż w analizowanym okresie liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom systematycznie spadała, zmniejszała się również liczba orzeczeń wydanych osobom dorosłym.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Karniewo mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 46. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	9	1	5
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych	19	21	14
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	0	2	3

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim.

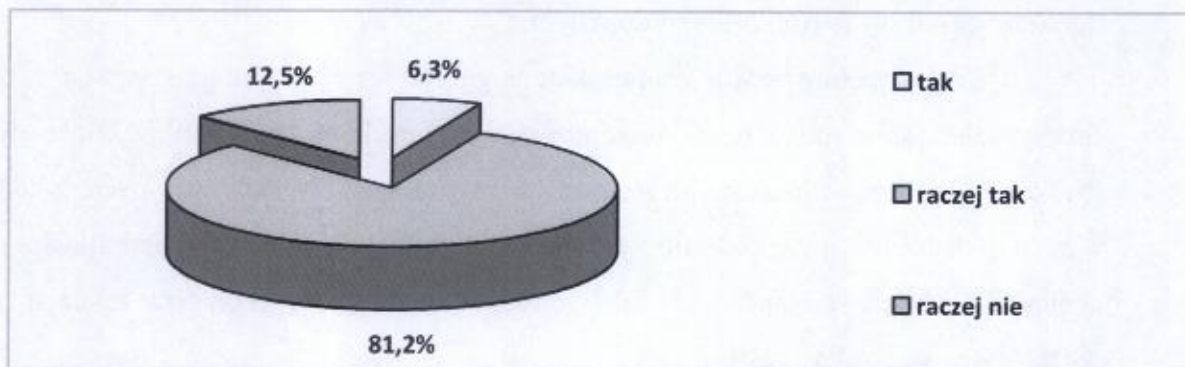
W przeprowadzonym badaniu ankietowym zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych oraz o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. Odpowiadając na pytanie, z jakimi problemami borykają się osoby niepełnosprawne, ankietowani wskazywali przede wszystkim marginalizację i wykluczenie społeczne, bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, niedostateczny dostęp do lekarzy specjalistów i usług rehabilitacyjnych oraz trudności komunikacyjne.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o działania, jakie należy podjąć, aby poprawić sytuację osób niepełnosprawnych i ich rodzin, najczęściej wymieniano likwidację barier architektonicznych i dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, umożliwienie korzystania z usług transportowych, organizowanie zajęć np. artystycznych oraz spotkań i imprez integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną oraz zwiększenie pomocy materialnej i finansowej. Zdaniem części respondentów osoby

niepełnosprawne i ich rodziny nie zawsze chcą korzystać z prowadzonych na ich rzecz działań.

W kolejnym pytaniu badanych poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób niepełnosprawnych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według aż 87,6% ankietowanych w realizowanych działaniach raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych. Odmienne zdanie wyraziło 12,5% badanych. Należy odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość ankietowanych. Jednocześnie 7,1% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a działania podejmowane w gminie na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych wskazało jako najbardziej niezadowolające 3,6% respondentów. Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

20. RÓWNOŚĆ SZANS KOBIEI I MĘŻCZYŹN

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2015-2017 wśród ludności gminy Karniewo stale więcej niż połowę stanowiły kobiety. Liczba kobiet w analizowanym okresie systematycznie spadała. Nieznacznym wahaniom ulegał odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 47. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba ludności gminy ogółem	5 309	5 252	5 242
liczba kobiet	2 737	2 698	2 694
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	51,55%	51,37%	51,39%

Dane Urzędu Gminy Karniewo.

W latach 2015-2017 r. stale ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie stanowili mężczyźni. Odsetek bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych ulegał wahaniom. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 48. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	382	342	355
liczba bezrobotnych kobiet	165	160	158
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	43,19%	46,78%	44,51%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim.

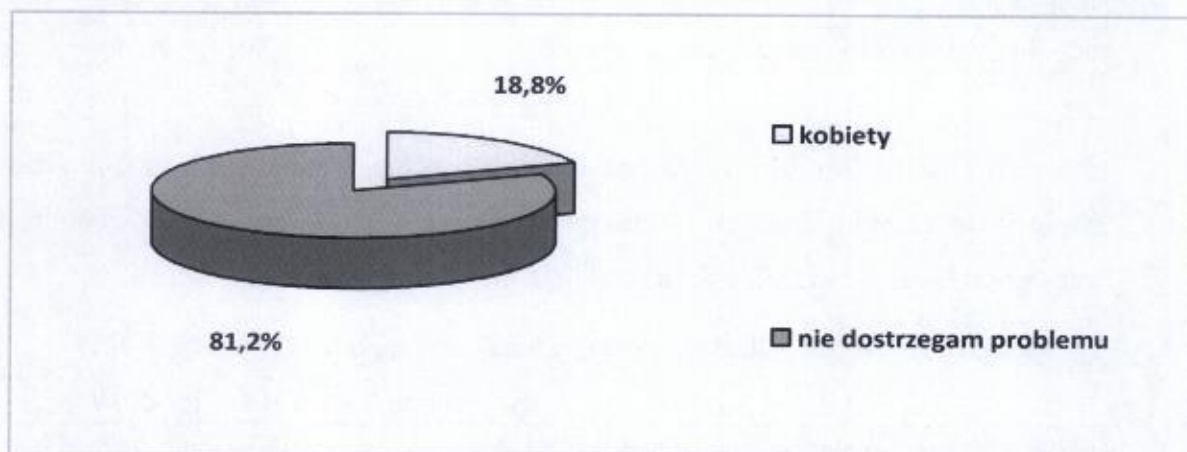
Udział bezrobotnych kobiet w liczbie osób bezrobotnych był w latach 2015-2017 niższy niż udział kobiet w ludności gminy, z czego wynika, iż skala bezrobocia była w tych latach wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Należy jednak zauważyć, że analiza struktury bezrobocia w gminie Karniewo pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły większość wśród osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (72,73%), z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (62,32%) oraz średnim ogólnokształcącym (55,17%), połowę wśród osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (50,00%), większość wśród osób z doświadczeniem zawodowym do 1 roku (58,21%) oraz bez stażu pracy (51,90%), a także blisko połowę wśród osób bezrobotnych w wieku 18-24 lata – 48,31%. Ten stan rzeczy wskazuje na istnienie niewielkich nierówności szans na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności.

Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 16 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W pierwszej poruszanej kwestii poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, kto jest bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 19. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Zdecydowana większość (81,2%) respondentów odpowiedziała, że nie dostrzega problemu. Jednocześnie 18,8% badanych stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Nikt z ankietowanych nie wskazał, że problem nierówności dotyczy mężczyzn.

Kolejna kwestia odnosiła się do opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Według trzech czwartych badanych płeć nie ogranicza możliwości kariery zawodowej. Przeciwnego zdania było 12,5% respondentów. Tyle samo ankietowanych nie przedstawiło opinii w tej sprawie.

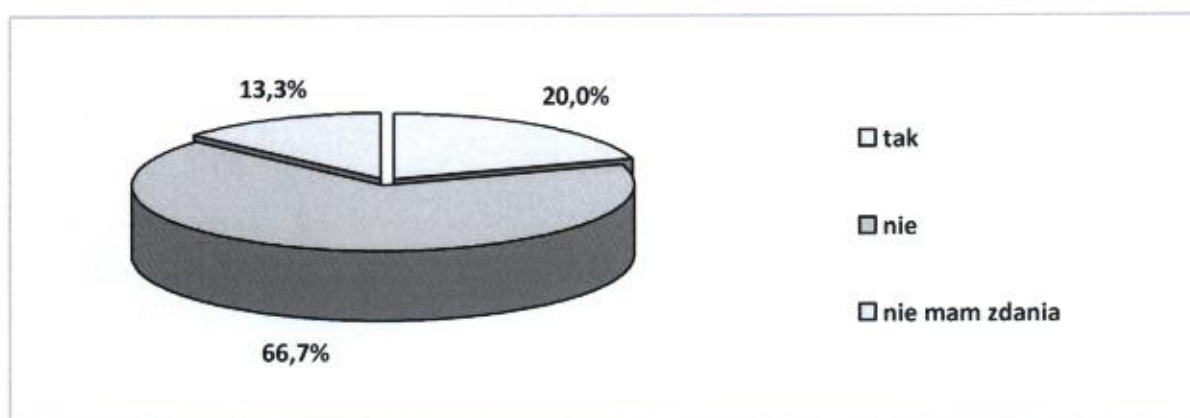
W następnym pytaniu sondowano ankietowanych, czy spotkali się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszeli. Nikt z respondentów nie zetknął się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć, ani też o takich przypadkach nie słyszał. Uczestnicy badania wypowiedzieli się także w kwestii skali problemu nierówności płci występującej w gminie. Zdaniem większości (56,3%) badanych skala problemu jest niska, natomiast 43,7% respondentów nie potrafiło tej skali ocenić.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, czy zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają na

terenie gminy stworzone jednakowe warunki umożliwiające im rozwój osobisty i zawodowy. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało aż 81,2% ankietowanych. Przeciwnego zdania było 6,3% badanych. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 12,5% pytanych.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Dwie trzecie respondentów uważa podejmowanie takich działań za bezzasadne. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziło 20,0% badanych. Ponad 13,0% pytanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Rozkład udzielonych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

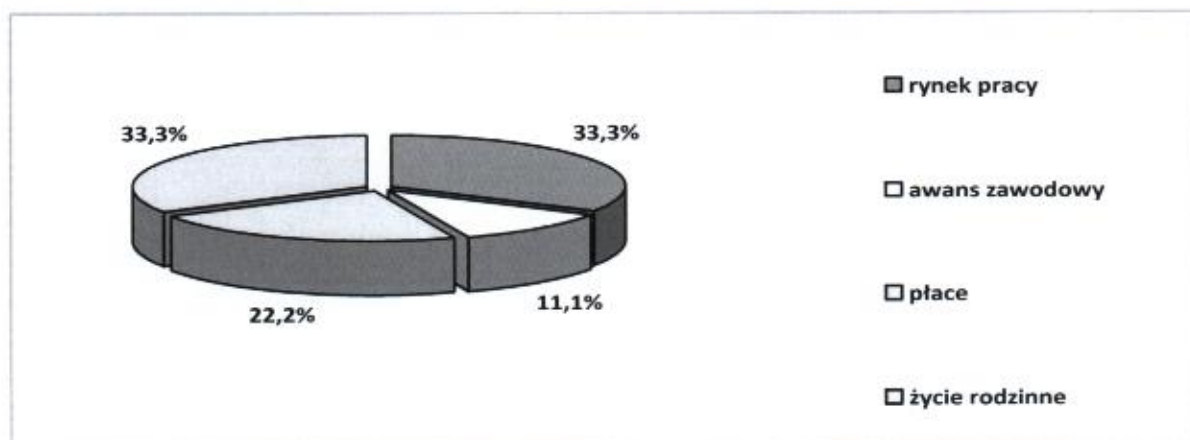
Wykres 20. Czy uważa Pan/Pani, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałających dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 21. W jakich obszarach powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej wskazywanymi obszarami były rynek pracy i życie rodzinne (po 33,3%), następnie płace (22,2%) i awans zawodowy (11,1%).

W odpowiedzi na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani wymieniali najczęściej konieczność prowadzenia pogadańk informacyjnych oraz spotkań z psychologiem przybliżających tematykę równości płci.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie uwidaczniają się głównie w obszarze zatrudnienia. Jednak część mieszkańców dostrzega występowanie problemu nierówności w innych aspektach. Prawie 19% ankietowanych stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety, nadto 12,5% respondentów uznało, że płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, a 20,0% uczestników badania potwierdziło potrzebę prowadzenia w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. To uprawnia do sformułowania wniosku, iż należy podejmować działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup: mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia. Mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w następujących obszarach problemowych:

1. bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;
2. rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
3. zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;
4. starość;
5. niepełnosprawność;
6. kapitał społeczny i ludzki.

OBSZAR PROBLEMOWY 1.

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • podejmowanie działań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych • upowszechnianie wśród osób bezrobotnych informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach zawodowych, kursach i innych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • niepodejmowanie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielnie socjalne), mogących oferować nowe miejsca pracy • brak oferty sektora pozarządowego skierowanej na wspieranie osób bezrobotnych w gminie • niepodejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnące zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejąca skala bezrobocia, także wśród kobiet • możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez osoby objęte działaniami aktywizującymi • dysponowanie środkami finansowymi z funduszy zewnętrznych umożliwiającymi ograniczanie bezrobocia • rosnące zainteresowanie lokalnej społeczności problemami osób ubogich oraz włączanie się w działania mające na celu zaspokojenie potrzeb osób ubogich • zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • brak problemu ubożenia mieszkańców gminy • niewzrastająca liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • brak danych na temat wzrostu liczby ofert pracy dla osób bezrobotnych • małe zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego oraz udziałem w szkoleniach zawodowych • brak oferty organizacji pozarządowych mogącej przyczynić się do łagodzenia skutków bezrobocia

Analiza uwarunkowań dla obszaru *bezrobocie, ubóstwo, bezdomność* wskazuje zarówno na mocne strony, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, jak i słabe strony, m.in. brak działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu

wśród kobiet, czy niepodjęcie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej.

Dostrzegane są liczne szanse na osiągnięcie pozytywnych zmian, czemu sprzyjać powinna zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych, malejąca skala bezrobocia, także wśród kobiet, dysponowanie środkami finansowymi z funduszy zewnętrznych umożliwiającymi ograniczanie bezrobocia i rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych. Jednocześnie dostrzegane są liczne zagrożenia, jak brak zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy, małe zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego, udziałem w szkoleniach zawodowych czy też tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej.

OBSZAR PROBLEMOWY 2.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do dzieci i młodzieży • funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • niezapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • deficyt na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlic środowiskowych) • brak odpowiednio przygotowanej kadry do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • brak danych na temat liczby osób samotnie

<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększające się zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny • zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy wystarczająca na zaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • niezwiększająca się liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • niezwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie 	<p>wychowujących dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak danych odnośnie zapotrzebowania na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, deficyt na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, brak odpowiednio przygotowanej kadry do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, niezapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR PROBLEMOWY 3.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • wystarczające środki finansowe i lokalowe dla poszerzenia zakresu świadczeń medycznych dostępnych dla mieszkańców • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do pomocy psychoterapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych

<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • brak potrzeby poszerzenia zakresu świadczeń medycznych dostępnych dla mieszkańców • wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • niewzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • odpowiednia do aktualnych potrzeb liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi • zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • brak zagrożenia przestępczością nieletnich • wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* wskazała zagrożenie, jakim jest wzrastająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia. Mimo ogromnej przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród

mieszkańców gminy, poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach, zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami, odpowiednia do aktualnych potrzeb liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi), wskazane zagrożenie może w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych budowanej strategii.

OBSZAR PROBLEMU 4.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • podejmowanie działań mających na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca do potrzeb kadra pracowników mogących świadczyć osobom starszym usługi opiekuńcze • brak na terenie gminy domu dziennego pobytu i klubu seniora
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodziny • wystarczające możliwości finansowe gminy pozwalające na kontynuowanie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy

Analiza uwarunkowań dla obszaru *starość* uwypukliła słabe strony, jak np. brak na terenie gminy domu dziennego pobytu i klubu seniora, niewystarczająca kadra pracowników mogących świadczyć osobom starszym usługi opiekuńcze. Te negatywne czynniki są równoważone wieloma dostrzeganymi elementami po stronie mocnych stron, jak choćby: podejmowanie działań mających na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy oraz szans: wystarczające możliwości finansowe gminy pozwalające na kontynuowanie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze.

Formułując działania strategiczne, mające doprowadzić do osiągnięcia zakładanych zmian, trzeba jednak liczyć się z zagrożeniami, z których za bardzo ważne należy uznać

zwiększającą się liczbę osób starszych wymagających wsparcia oraz brak dostępu do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu.

OBSZAR PROBLEMOWY 5.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • przekazywanie informacji przedsiębiorcom z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu gminy • niepodejmowanie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych • niezwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • niewzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, wymagających świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych • społeczna akceptacja dla potrzeb likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • brak zapotrzebowania na funkcjonowanie w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • niewzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnością wymagających podejmowania działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku • niewystarczające zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru *niepełnosprawność* wykazuje przewagę mocnych stron nad słabymi – likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy

oraz informacji o wolnych miejscach pracy, podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością. Jednocześnie dostrzegane są liczne zagrożenia, co może mieć wpływ na skuteczność podejmowanych w tym obszarze działań strategicznych. Utrudniać osiągnięcie zamierzonych rezultatów mogą m.in. takie czynniki, jak niewystarczające zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku, czy zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, wymagających świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych.

OBSZAR PROBLEMU 6.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • informowanie mieszkańców o podejmowanych przez samorząd gminy działaniach i zachęcanie ich do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • prowadzenie działań zmierzających do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • dostosowana do aktualnych potrzeb istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre GOPS-u • realizowanie w gminie przedsięwzięć promujących wśród mieszkańców idee uczenia się przez całe życie • prowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • niepodejmowanie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczający potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający wzrost jakości i poziomu życia jej mieszkańców • zwiększające się zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych • stale rosnące zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • niedysponowanie środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • niezwiększająca się liczba osób podejmujących się działalności wolontarystycznej

<p>wykluczeniem i marginalizacją</p> <ul style="list-style-type: none"> • wystarczający i dostosowany do aktualnych potrzeb poziom kwalifikacji i liczebności kadr pomocowych • wzrastająca liczba osób uzupełniających wykształcenie lub podnoszących poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych 	
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru *kapitał społeczny i ludzki* każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niepodjęcie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz niedysponowanie środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Z kolei po stronie szans odnajdziemy dostosowaną do aktualnych potrzeb istniejącą w gminie sieć placówek pomocy społecznej, zmniejszającą się liczbę osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, wystarczający i dostosowany do aktualnych potrzeb poziom kwalifikacji i liczebności kadr pomocowych czy odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy. Należy także zwrócić uwagę na mocne strony dostrzegane w tym obszarze, jak prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, prowadzenie działań zmierzających do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych strategii w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Karniewo na lata 2019-2030. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i zapobiec ich wystąpieniu w najbliższych latach.

Działania te zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
2. **Wspieranie rodzin**
3. **Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
4. **Przeciwdziałanie uzależnieniom**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
7. **Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
8. **Podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców**
9. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
10. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030, jest następująca:

Gmina Karniewo
– wspiera mieszkańców, podejmuje działania mające na celu integrację społeczności lokalnej, przeciwdziałając zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Wypełnieniu przyjętej misji będzie służyła realizacja przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności.

Cele operacyjne:

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia.**
2. **Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia:

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej.
2. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Wspieranie osób i rodzin pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
5. Organizowanie zbiórek odzieży, mebli i artykułów gospodarstwa domowego na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i ubogich.
6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach.
2. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu pozyskiwania informacji o wolnych miejscach pracy.
3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.
4. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.

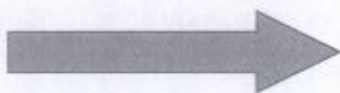
5. Zapewnienie możliwości osobom bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia korzystania z poradnictwa specjalistycznego.
6. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.
7. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, mogących tworzyć miejsca pracy.
8. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
9. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie utracie mieszkań przez mieszkańców gminy, w tym działań profilaktycznych w zakresie uzależnień.
3. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego.
4. Udzielanie w razie wystąpienia takiej potrzeby pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościoł, społeczność lokalna.	budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2030

CEL STRATEGICZNY 2.:

**Wspieranie rodzin,
podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców gminy.**

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin.**
2. **Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.**
3. **Dbalność o rozwój dzieci i młodzieży.**
4. **Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny, edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
5. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi.
6. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych.
7. Wspieranie inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
8. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.
9. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.
4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
6. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
7. Organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży w zakresie uświadamiania problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Dbalność o rozwój dzieci i młodzieży.

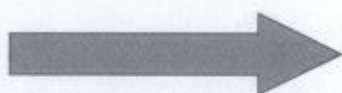
1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.
2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
5. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
6. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
7. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych.
8. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
3. Dbłość o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy.
4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy.
5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy.
6. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2030

CEL STRATEGICZNY 3.:

Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.
2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.

1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem.
8. Wspieranie i promowanie oferty Uniwersytetu III Wieku adresowanej do osób starszych.
9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym
2. Podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.
3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi.
4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2030

CEL STRATEGICZNY 4.:

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.

Cele operacyjne:

- 1. Przeciwdziałanie przestępczości, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.**
- 2. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości:

1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością.
3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze.
4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.**Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów:**

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym.
4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej negatywnych skutków.
5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2030

CEL STRATEGICZNY 5.:**Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.****Cele operacyjne:**

1. **Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.**
2. **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.**Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.**

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej.
3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego.
4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.
5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.
6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy i sektorem pozarządowym oraz Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.**Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego:**

1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.
2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
5. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki	organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół,	budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii	działania ciągle 2019-2030

organizacyjne gminy.	społeczność lokalna.	Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	
----------------------	----------------------	---	--

3. MIERNIKI REALIZACJI CELÓW, PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane poniżej mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	mierniki realizacji celu	prognoza zmian
1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną, - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności, - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia, - liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych, - liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób zaktywizowanych, - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji rodzin i osób ubogich, - większe uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem ubóstwa, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,

		<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
2. Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców gminy.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, - liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin, - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, - liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, - liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego, - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, - liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - poszerzenie wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie

		<p>dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie, - polepszenie dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia
3. Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców, - liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPR-u), - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, - liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - uwrażliwienie społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i

		<ul style="list-style-type: none"> - niepełnosprawnym, poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, - pełniejsza integracja ze środowiskiem.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich, - liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych, - liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy, - poprawa bezpieczeństwa na drodze.
5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej, - liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, - liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych, - liczba projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. - liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych, - liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami. 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - zróżnicowanie form i zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

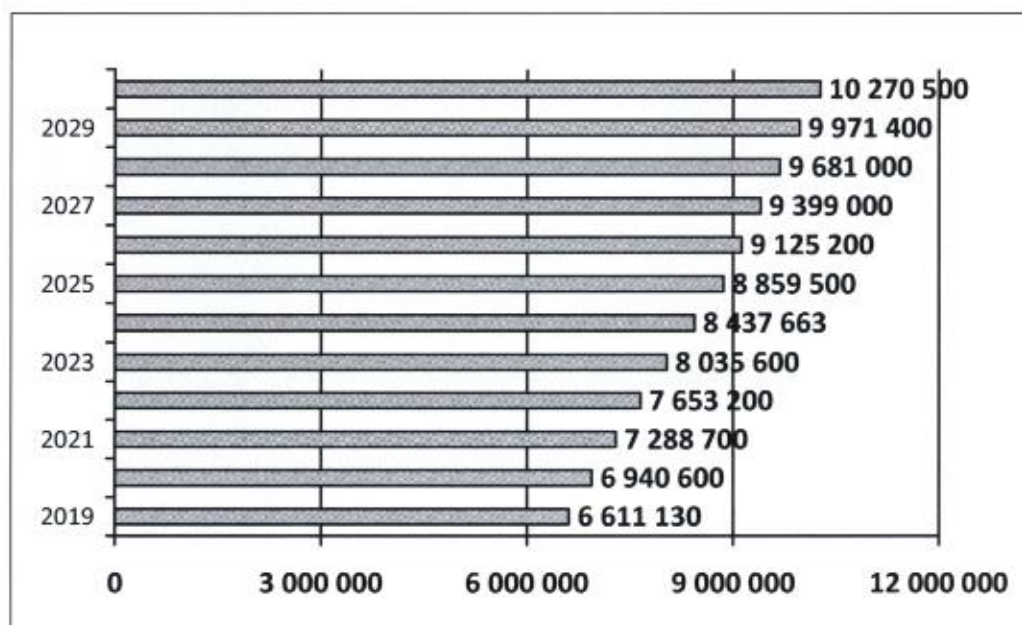
Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli oraz w formie graficznej na wykresie.

Tabela 49. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030

rok	szacunkowa wielkość wydatków (w zł)
2019	6 611 130
2020	6 940 600
2021	7 288 700
2022	7 653 200
2023	8 035 600
2024	8 437 663
2025	8 859 500
2026	9 125 200
2027	9 399 000
2028	9 681 000
2029	9 971 400
2030	10 270 500

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych strategii.

Wykres 22. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitoring zapisów strategicznych będzie prowadzony przez Zespół, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone w dokumencie strategii działania przynoszą zakładane zmiany.

Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych będzie przedstawiał co trzy lata do 31 marca danego roku ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi do 31 marca 2022 r.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane w dokumencie wskaźniki monitoringowe. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

W ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo mogą być realizowane programy i projekty zgodne z przyjętymi w dokumencie działaniami.

6.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Karniewo;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Karniewo;
3. Program współpracy Gminy Karniewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
4. Gminny Program Wspierania Rodziny.

6.2. PROJEKTY

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Opracowany dokument stanowi materiał wyjściowy do konstruowania szczegółowych programów i projektów realizowanych w sferze społecznej.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie strategii celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym, jak i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2015-2017	15
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2015-2017	15
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2015-2017	15
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2017 r.	17
Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	17
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2015-2017	18
Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2017.....	19
Tabela 10. Placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe w gminie w roku szkolnym 2018/2019	20
Tabela 11. Placówki kulturalne w gminie w 2017 roku	22
Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2017 r.....	24
Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2017 roku	24
Tabela 14. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2017 roku.....	25
Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2017 roku	26
Tabela 16. Przepięstwa odnotowane w gminie w 2016 i w 2017 roku.....	29
Tabela 17. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2015-2017.....	30
Tabela 18. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2017 roku.....	31
Tabela 19. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2017 roku.....	32
Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2015-2017	33
Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017	33
Tabela 22. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017	34
Tabela 23. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2015-2017.....	35
Tabela 24. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2015-2017	36
Tabela 25. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2015-2017	36
Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017	36
Tabela 27. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2017 r.....	38
Tabela 28. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2015-2017.....	38
Tabela 29. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2015-2017	39
Tabela 30. Organizacje pozarządowe w gminie w 2017 roku.....	41
Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2017 roku	41
Tabela 32. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2015-2017	47
Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2015-2017	48
Tabela 34. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	48
Tabela 35. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	49
Tabela 36. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2015-2017 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	52
Tabela 37. Wykaz jednostek udzielających wsparcia z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie działających na terenie gminy	53
Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych w gminie w latach 2015-2017	54
Tabela 39. Działalność GKRPA w latach 2015-2017 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	54
Tabela 40. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2015-2017	57
Tabela 41. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2015/2016	60
Tabela 42. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	60
Tabela 43. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2015-2017.....	64

Tabela 44. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2015-2017	66
Tabela 45. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2015-2017	66
Tabela 46. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2015-2017	67
Tabela 47. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2015-2017	69
Tabela 48. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2015-2017	69
Tabela 49. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030	95

Wykresy

Wykres 1. Czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.....	20
Wykres 2. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.....	21
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	21
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	23
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców?	26
Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?	28
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	30
Wykres 8. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?	42
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?.....	43
Wykres 10. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?.....	44
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?.....	45
Wykres 12. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami? ..	46
Wykres 13. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?.....	51
Wykres 14. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?.....	58
Wykres 15. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy?.....	58
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?.....	63
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	65
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?.....	68
Wykres 19. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	70
Wykres 20. Czy uważa Pan/Pani, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?.....	71
Wykres 21. W jakich obszarach powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?.....	71
Wykres 22. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii	95

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Beata Krystyna Jackowska
Beata Krystyna Jackowska

Uzasadnienie do Uchwały Nr VI/42/2019 Rady Gminy Karniewo z 21 maja 2019 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030

Obowiązek opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 1508 ze zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karniewo na lata 2019-2030 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Karniewo, w szczególności zaś grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Karniewo oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Beata Krystyna Jackowska
Beata Krystyna Jackowska